Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

DINA IX | Broj 99 | TUZLA, SIJEČANJ 2001. | Cijena 1 KM, 4 Kn, 1 DM

ŠTO JE TO USTAVNA JEDNAKOST (KONSTITUTIVNOST) NARODA?!

Što će nam ustavna jednakost (konstitutivnost naroda) na cijelome području Bosne i Hercegovine, ako se ona ne vidi i ne ostvaruje tamo gdje formalno i pravno postoji!

Već smo mjesec dana u novom Mileniju. Prošle godine smo bili (kao katolici i građani judeo-kršćanskoga civilizacijskog kruga), dosta okrenuti prema prošlosti, i svim njezinim pozitivnim i negativnim stvarnostima.

Što se tiče katoličke crkve, čini se, da je pomalo prenaglašeno došla do izražaja njezina potreba za kajanjima zbog propusta i grijeha koje je počinila, dok se manje u javnosti govorilo o vrijednostima koje su dale nemjerljivi doprinos u svim pozitivnim dostignućima civilizacije u kojoj živimo.

Proslava Milenija je formalno prošla, ali pametni i dobronamjerni ljudi će nastaviti sa analizom onoga prošloga što bi trebalo i dalje trajati, i onoga što nije bilo dobro, i što bi se trebalo ispraviti, nudeći nova civilizacijska, religiozna, i kulturna rješenja.

U tome nam mogu pomoći upravo primjeri iz prvih stoljeća poslije Krista. Kršćani su naviještali obnovu po novom Isusovu programu i sami je prihvaćali. Nisu ništa odbacili od staroga što je valjalo, držeći se onoga Isusova principa "Nisam došao ukinuti (Zakon ili Proroke), nego ispuniti". Prihvatili su postojeću grčko-rimsku kulturu (Sveto pismo je sačuvano na grčkome jeziku!).

OBNAVLJATI SVE ONO ŠTO JE BILO DOBRO I OTKRIVATI NOVE SADRŽAJE

Moglo bi se nabrojati mnoštvo područja na kojima bi se trebalo nešto učiniti. Zapravo, i nema područja čovjekova života koje se ne bi moglo mijenjati, iako nam se ono staro, ponekad učini tako dobro, da smo s njime sasvim zadovoljni.

Sada se nalazimo u jednome vrlo značajnom razdoblju za obnovu naše države Bosne i Hercegovine. Izbori su, poodavno prošli, pa se ustrojava nova vlast.

Opozicione stranke potpomognute snagama Međunarodne zajednice i provjerenim partnerom bivših nacionalnih stranaka, strankom za BiH, uspjele su doći u situaciju da ponude nove ljude i nove programe. Od njih se mnogo očekuje!

Sada bi bilo dobro kloniti se svih namjernih opstrukcija, tkogod došao na vlast. Treba nam promjena, potreban nam je napredak. I zato, sve stranke i građani na tom planu trebali nešto učiniti i pripomoći novim ljudima i Međunarodnoj zajednici, da bi nam nekako krenulo na bolje.

Koliko god smo zadovoljni s pokušajima Međunarodne zajednice i novih ljudi iz stranaka da svekoliku krizu našega društva zaustave, već se vide i određene loše stvari na koje bismo željeli upozoriti javnost.

Čak i nove stranke, može se reći, u svojoj odbojnosti prema nacionalnim programima bivših stranaka na vlasti (SDA i HDZ), u svojoj ponuđenoj organizaciji izvršne vlasti opet čine pogreške koje su u nedavnoj prošlosti sudbonosno prevagnule na vagi zla, i uvukle nas u teški rat.

I dalje se, ne vodi dovoljno računa o zastupljenosti sposobnih ljudi iz svih konstitutivnih naroda u izvršnoj vlasti!

Za očekivati je bilo, da će barem ovaj Kanton, u tome prednjačiti i pokazati primjerom kako se konstitutivnost naroda provodi u praksi. Po svemu sudeći i on kreće stranputicom vidljive majorizacije i dominacije jednoga naroda.

Tobože, nudi nam građansku opciju, kao da Savez komunista u bivšoj državi nije isto to nudio, čak i više!

Treba se prisjetiti kako je pisalo po ustavima da je Jugoslavija država koja je imala šest naroda i dvije nacionalne manjinske konstitucije. Međutim, Srbi su se stalno nametali kao čuvari države, što je tu državu i koštalo, da je doživjela nepotrebni rasap. Čini se da sada Bošnjaci-muslimani upadaju u istu namjernu ili nenamjernu zamku. Interesantno je i začuđeno da to ne vide, tako značajni i sposobni političari, Lagumdžija i Bešlagić.

Nema reformističkih snaga u ovakvim višenacionalnim državama, koje bi ih mogle sačuvati od raspada, ako se ne nastoji provesti potpuna ravnopravnost, ne samo građana, nego i naroda sa svim njihovim posebnostima. Svi narodi i građani Bosne i Hercegovine trebaju u jednakoj mjeri i s jednakim šansama upravljati ovom zemljom kao svojom.

Zar se, uistinu, ne može naći kvalitetan čovjek iz hrvatskoga naroda u ovom kantonu koji bi bio ministar za kulturu, prosvjetu i sport, ili barem njegov pomoćnik? Zar makar jedna od izvršnih značajnijih funkcija (predsjednika Kantona, premijer, predsjednik Skupštine, ne može biti Hrvat, a kad se provede nedavna odredba Ustavnog suda BiH o konstitutivnosti, i Srbin)?

Zašto, uopće, govoriti o konstitutivnosti naroda na cijelom prostoru Bosne i Hercegovine, kad se o tome ne vodi dovoljno računa među snagama i strankama koje su u prošlom periodu najglasnije zastupale ovu ustavnu poziciju svih bosansko-hercegovačkih naroda?

Nacionalnim strankama se prigovara da ne vode dovoljno računa o građanskim oblicima vlasti. Sada nam se nudi opet ista stvar samo pod drugim nazivom!

Većinski narodi i tamo gdje su pobijedile tzv. nacionalne stranke ne dopuštaju, zaslijepljene građanskim unitarizmom, da u izvršnoj i predstavničkoj vlasti dođe do izražaja konstitutivnost (jednaka pozicija u vlasti i državnim institucijama). Dobio bi se vrlo značajan i vidljiv dojam pomirbe i jednakopravnosti svih naroda koji ovu državu smatraju svojom državom.

Još jednom treba naglasiti, da je ovo jedna od bitnih potreba, ako se želi ostvariti pomirenje na ovim prostorima. Tako se mogu uzeti iz ruku argumenti onima koji ovu državu žele podijeliti (u prvom stupnju na tri entiteta, a onda kasnije i potpuno) na tri državice ili države.

Petar MATANOVIĆ

NASLOVNA STRANA:
Ljubo Lah *Sv. Ana i Gospa*

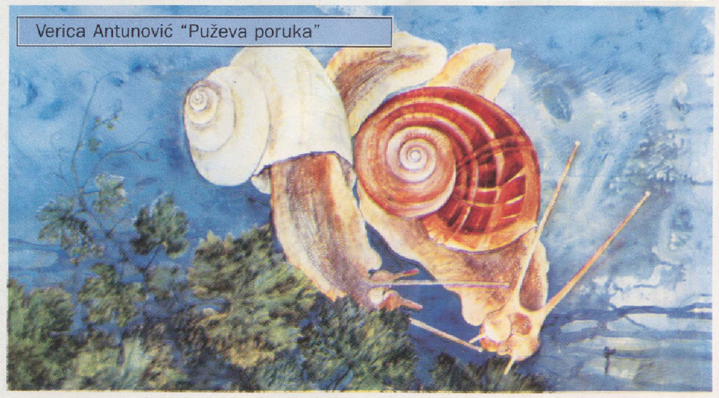

Verica Antunović "Puževa poruka"

VOLIO BIH KADA BISMO MI NEPOSREDNO BIRALI GRADONAČELNIKA, PA DA VIDIMO, KOM' OBOJCI, KOM' OPANCI

Hrvatski Glasnik nema težak zadatak u predstavljanju svojim čitaocima novoga guvernera Tuzlanskog kantona. G. Selim Bešlagić je čovjek koji je s Tuzlacima proživio najteže godine rata i poraća kao predsjednik Općine i, uopće gledano, svidalo se to nekome ili ne, svojevrstan je simbol ovoga bosanskoga prostora. Unatoč nepoštednih kritika, argumentiranih i manje argumentiranih propusta, Selim Bešlagić traje, ostajući u vrhu, za razliku od svojih kritizera koji dolaze i prolaze. Koja je to mudrost što je ovaj jednostavni gospodin poznaje i posjeduje i koji je to šarm koji ga uzdiže i drži iznad naših sivih svakodnevica. Tko su njegovi uzori, što smatra svojim najvećim uspjehom, a koji mu je najteži trenutak u posljednjih desetak godina, kako će vladati Tuzlanskim kantonom i čime se bavi u slobodnom vremenu, govorio je za Hrvatski Glasnik u svom novom kabinetu, u subotu ujutro 27. siječnja 2001. godine.

HG: Što ste prvo napravili na novom radnom mjestu? Kako protiče vrijeme jednoga guvernera - početnika?

BEŠLAGIĆ: Nema velikih promjena u mome poslu. Samo je sada djelovanje prošireno na širi prostor. Duhom još preseljavam, a fizički sam tu i prvo što sam uradio - počistio sam ured! Instalirao sam jednu ploču (tablu) jer sam čovjek koji svojim suradnicima i vizualno nešto želi objasniti. Želim stvoriti tim koji će zajedničkim snagama usmjeriti rezultantu razvoja da dostigne svoj domet. Nadam se uspjehu jer zadnja odluka Skupštine TK o prihvaćanju mojih kandidata za ministre, obvezuje me da to i završim.

HG: Nije moguće izbjeći pitanje u svezi s halabukom koju podižu mediji, što su je inicirali ljudi koji smatraju da Vi niste pravi čovjek za mjesto prvoga na Kantonu. Dobar ukus nalaže izbjegavanje ovakvoga pitanja u razgovoru koji ima namjeru biti pozdravni, ali, kako se ne bi prigovaralo pretjerano udvorništvo, recite, kako te napade doživljavate kao političar i kao čovjek.

BEŠLAGIĆ: Ja sam iz obitelji koja nikada u svojoj povijesti nije imala kriminalaca. Zatim, odgojen sam da poštujem ljude i zakone, a treće, ne vidim razlog da i taj argument ne iskoristim, - ljudi koji me poznaju imaju u mene povjerenje.

Oni koji me napadaju imaju minorne izborne rezultate od kojih su moji rezultati i deset, odnosno petnaest puta veći.

Zato, kada oni kažu da štite građane, upitam se koga to oni štite i od koga.

Postoje pravne i sudbene institucije čiji je posao baviti se kriminalcima, pa, kada tužitelj kaže da nema krivnje, ne vidim razloga za posvećivanje ozbiljnije pozornosti ovim nezadovoljnim i nesposobnim ljudima. Oni se pozivaju na imunitet i, kada iznose nevjerojatne tvrdnje da imam hotel u Španjolskoj ili kuću na moru, pribjegavam crnome humoru i velikodušno im nudim ta svoja imanja. Nema, nažalost, institucije koja bi štitila čovjeka od laži i klevetâ.

Običan sam čovjek i znam šutjeti kada treba.

S druge strane, dobio sam na stotine i stotine čestitki za svoju promociju, pa sve to pokušavam shvatiti kao logičnu sudbinu čovjeka koji je politiku odabrao za svoj poziv.

Mr. Selim Bešlagić nominiran je za Nobelovu nagradu za mir i postao počasni doktor Nord West sveučilišta iz Chicaga, ali se najsretnijim osjeća što je sa suradnicima vratio život u središnji dio grada Tuzle. Namjerava napraviti jedno veliko parkiralište te pješačku zonu koja će stvoriti uvjete da se Tuzlaci u svome gradu osjećaju važnije i ugodnije

HG: Svjesni smo da niste prvi puta suočeni sa napadima. To vas prati još od Zmaja od Bosne, stranačkih novina iz ratnih vremena, ali sada se oglašavaju i neovisne novine, pa smo, samo zato, smatrali da to ne treba prešutjeti.

BEŠLAGIĆ: Slobodna Bosna je pobrkala sve pojmove. Treba prozvati novinara neka on da odgovor. Nikada ne odbijam ni jednoga novinara. Očekujem da se to ispoštuje.

O KONSTITUTIVNOSTI PRIČAJU LJUDI KOJI JE NE ŽELE

HG: Vi ste predsjednik Glavnoga odbora SDP, a to je mjesto gdje se kreira politika. Kako će se realizirati politika na razini države, federacije, kantona, i općine, glede konstitutivnosti naroda u BiH, da to bude vidljivo i uvjerljivo. Konkretno, HDZ se poistovjećuje s hrvatskim narodom i upozorava na točku gdje je narod najosjetljiviji.

BEŠLAGIĆ: Oni koji su počeli priču o donošenju zakona o konstitutivnosti pa se žalili Vrhovnome sudu, samo bi trebali ispoštovati Daytonski sporazum. U preambuli koja kreira ovaj sporazum sve je jasno napisano, ali isti ti političari prave entitetske ustave u kojima majoriziraju samo jedan ili dva naroda.

O konstitutivnosti pričaju ljudi koji je ne žele. Ona se treba realizirati kroz zakone. Ako i jedan zakon isključi bilo koga, to je prekršaj. Isto tako, ako se samo fokusira na nacionalnost, na konstitutivnost, bez posla, socijalne zaštite, samo na papiru, to je krivo i nije bit jednakopravnosti.

SDP se zalaže za maksimalnu zaštitu ljudskih prava, a time i konstitutivnost naroda. Postoji bojazan hoće li biti pariteta u svim djelatnostima. U izvršnoj vlasti ne treba paritet. Trebaju sposobni ljudi koji mogu udovoljiti zadatku.

Štiteći konstitutivnost stvaranjem "trojstva", može se upasti u zamku u kojoj će jedni druge optuživati za neuspjeh. To treba realizirati tako da ta tri čovjeka, naizmjence imaju šansu. Time se olakšava situacija jer svaki narod ima svoj red, konstitutivnost se štiti zakonski i daje se mogućnost svima da se dokažu.

HG: Kako će to biti u Kantonu gdje nema dvaju domova, kako će se ovdje štititi konstitutivnost? Već se čuju prigovori da su Hrvati dobili samo poljoprivredu i urbanizam!

BEŠLAGIĆ: Tvrdim da će se u ovoj vladi ispoštovati nacionalni kriterij. Dapače, isključivo sam kod nominacije tražio da se to ispoštuje, a u daljem popunjavanju vidjet ćete da ćemo tražiti da se taj odnos poboljša u pozitivnom smislu.

Ne povezujte poljoprivredu i urbanizam! Poznajem g. Tomu Babića, agronom je, završio je organizaciju rada, a ima uspješnu firmu poljoprivrednoga tipa.

Kod prostornoga uređenja, - gospodin Stjepić je arhitekt, bio je inženjer u Tehnogradu i sudjelovao u projektiranju najvećih Agrokomercovih građevinskih zahvata, a radi u sekretarijatu za prostorno uređenje općine Tuzla koja je najveća općina u Kantonu. Sve su to reference koje zadovoljavaju tražene kriterije. Odgovaraju kao stručnjaci, kao ljudi pa i kao Hrvati.

HG: Komentirajte izjavu g. Jelavića: "Alijansa je politički savez s unutarnjim protuhrvatskim političkim konceptom koji je sredstvo za ukidanje ustavno-pravnog poretka u F BiH", kao izjavu predstavnika Međunarodne zajednice da je g. Jelavić najbolji suradnik od svih hadezeovaca.

BEŠLAGIĆ: Tvrdnja da je HDZ jedini predstavnik hrvatskoga naroda nije točna. To se isto odnosi na SDA prema Bošnjacima. Ne slažem se s tvrdnjama g. Jelavića. Govorim na primjeru Tuzle u kojoj su Hrvati za svih ovih deset godina imali više mjesta u vlasti nego što ih ima procentualno. Na ovim izborima HDZ je pao po broju glasova, ali to ne znači da će biti manje Hrvata u zakonodavnoj izvršnoj vlasti.

Mene više opterećuje što nam je 50% radno sposobnih ljudi na burzi rada.

HG: Državna administracija je služba u kojoj svi ljudi rado rade i koja za sada osigurava kakvutakvu egzistenciju. Hoće li biti ravnopravnosti pri zapošljavanju u sudstvu, policiji, općinskoj i kantonalnoj upravi?

BEŠLAGIĆ: To će biti test ovoga o čemu sam pričao, test ravnopravnosti građana i naroda u BiH. Postoji problem velikoga broja već administrativno zaštićenih (tipičnom procedurom radničkoga samoupravljanja) uposlenika koje će teško biti otpustiti. Povest ćemo postupak da bismo građane u administraciji stavili u isti, jednakopravan položaj, ali to neće ići jednostavno.

HG: Kako zaštiti manjinske narode npr. nepotizma? Oni, naprosto, imaju manje "svojih", a time i manje šanse za jednakopravnost.

BEŠLAGIĆ: Ovdje sam naišao na korektan odnos. Ljudi koji su bili uz moga prethodnika konkretno su otišli. Problem je u onome dijelu radnika koji je priman, najmanje iz nepotizma, više na niz različitih protuzakonitih načina. Srodstvo po sebi ne mora biti zapreka, ako se radi o stručnim ljudima, ne vidim razloga iz kojih ne bi mogli npr. muž i žena, ako su stručni, raditi u istom poduzeću. Treba promijeniti zakon, jer problem treba shvaćati ozbiljno.

HG: Nagoviještena je promjena u organiziranju državne uprave. Radi li se samo o leksičkoj promjeni ili se mijenja i sadržaj? Dominstri će, navodno, biti ukinuti, a uvode se pomoćnici ministara.

BEŠLAGIĆ: To je odluka Kantonalne skupštine. U biti se, zaista, radi samo o leksičkoj promjeni. Sadržaj manjeviše ostaje isti. Međunarodna zajednica traži što manje ministara i onda smo pribjegli toj promjeni. Možda bi se mogli reći - zamjenik ministra nije funkcionar!

RADI SE PRORAČUN ZA 2001.

HG: Do korisnika proračuna dolaze glasi da je financijska situacija u Kantonu vrlo loša i da nas ne čekaju vedri dani. Kako stvari stoje?

BEŠLAGIĆ: Prvi zadatak koji je pred nama je stabiliziranje proračuna. Nasljeđeno je, po tužbama, na račun Kantona oko 3 milijuna koje Kanton treba platiti za period '96. Znači, pražnjenje budžeta je stalno prisutno, a obveze su daleko veće.

Pa ipak, već se radi proračun za 2001. godinu u kojemu će se poredati proračunski korisnici da svi budu jednako tretirani. Ne jedini 100%, a drugi 70% ili manje.

Bivše strukture vlasti su, u želji da uzmu moć, izvršile jaku koncentraciju svih institucija na razini kantona pa su tako obuhvatili i npr. osnovne škole. Ja to nikada ne bih uzeo, osnovne škole isključivo pripadaju općini.

Pokušat ćemo izvršiti decentralizaciju što, naravno, neće svima odgovarati.

HG: Kad smo kod decentralizacije, ima jedno aktualno pitanje. Vi ste izvršili koncentraciju mjesnih zajednica. Smatrate li to dobrim potezom, ako se zna da su u razvijenome svijetu općine s manjom administracijom, a grad funkcionira kao skup općina.

BEŠLAGIĆ: Ja gledam kao u Hrvatskoj (Osijek nema općina) ili Norveškoj (dvije općine razdvojene fjordom izračunale su da im je jeftinije sagraditi most i spojiti se u jednu općinu, nego plaćati dvije administracije). Sarajevo ima više općina pa opet nije grad, uzeli su mu ingerencije grada jer je to bila tendencija politike. U Mostaru, također, nema grada. Treba vidjeti što je to grad, što mu pripada, kako.

Mi bismo trebali napraviti autoput Tuzla - Živinice i Tuzla - Lukavac, kako bi se koncentracija razmjestila između mjesta, ukinuti divlje deponije, srediti plaže, popraviti gradske ulice i, ako to manje košta od stvaranja općina, tome se okrenuti.

Građani u mjesnim zajednicama trebaju imati daleko više prava. Decentralizirali smo šalter salu, sada je postavljena u Gornjoj Tuzli, pa će biti u Lipnici i Kiseljaku, da ljudi mogu jednostavnije i efikasnije obavljati svoje administrativne potrebe.

Općinama ćemo vratiti određena prava. Npr. lokalni putovi. To se najviše tiče građana i općine. To se isto odnosi i na osnovno školstvo.

HRVATSKA, NORVEŠKA I AMERIKA KAO UZORI

HG: Spominjete uzore iz Hrvatske i Norveške. Ne spominjete Ameriku u koju ste, također, odlazili. Imate li tamo uzora? Nova američka administracija u potpunosti je odana teritorijalnome integritetu BiH. Što ste od njih naučili i koliko Vi i dalje računate na američke prijatelje?

BEŠLAGIĆ: Bio sam kod gradonačelnika Chicaga čiji je otac, također, bio 20 godina gradonačelnikom toga grada. Između njih je jedna gospođa bila samo jedan mandat, a aktualni je gospodin već 14 godina na tom položaju. Volio bih kada bismo mi neposredno birali gradonačelnika, pa da vidimo, kom' opanci, kom' obojci!

Ja imam prijatelje u Americi koji mogu kreirati mnoge različite poslove. Ovih dana, ovdje će iz Chicaga doći moj prijatelj s projektom škole za business iz Rochestera koju na ovim prostorima ima samo Dubrovnik. Bio sam na toj visokoj tehničkoj školi i već dvije godine u taj se projekt uključuju naši ljudi s Elektrotehničkoga fakulteta i Ekonomskog instituta. Mi imamo obrazovane ljude, samo nemamo dobru organizaciju.

Druga kvalitetna investicija je naš Kardiovaskularni centar. To je počelo sredinom devedesetih kada su mi neki ovdje prigovarali što sam potpisao doktoru Kabilu dozvolu za izlazak, plašeći se da se neće vratiti. U Bijeloj kući je krajem devedesetih verificiran projekt edukacije od milijun i još nešto dolara uz prisutnost gđe Clinton.

Danas ovdje, i pored poluopremljene klinike, uz educirane kadrove, imamo najbolji Centar za kardiovaskularne bolesti u našoj zemlji. Impresioniran sam i brojem operacija i ljudima koji dolaze.

Neki su, kada su čuli za naš Centar, kupili najsuvremeniju opremu, ali nema operacija! Zato najboljom investicijom smatram kvalitetno obučavanje kadrova i ja ću sa svojim prijateljima nastaviti u tom pravcu. Najbitnije je ponuditi projekte i biti uporan u inzistiranju da dođu i pomognu u realizaciji. Nama je tražiti k'o tražiti pa bio to projekt od pet tisuća maraka ili pet milijuna dolara. Svi bi građani trebali od svojih prijatelja stvarati prijatelje našega grada i zemlje, pa kada bi od tisuću projekata uspjela dva, treba biti zadovoljan.

HG: Susreli ste mnoge ugledne ljude, tko su od njih vaši prijatelji?

BEŠLAGIĆ: Imam mnogo poznanika i prijatelja, poznatih i manje poznatih, ali moćnih i sposobnih ljudi.

Dobio sam i ove godine poziv na Molitveni doručak, ali nisam mogao otići. To je vrlo značajan skup pobožnih ljudi koji je, kao i sve što je značajno, započeo skromno, privatnom inicijativom

manjega broja prijatelja koji su i svojom molitvom pokušavali rješavati životne probleme. Vremenom je skup prerastao u općeamerički, a danas je svjetski. Prošle godine sudjelovao je i Jasser Arafat kao i supruga tadašnjega izraelskog vrhovnoga rabina. Taj ekumenski susret okuplja oko četiri tisuće ljudi, traje jedan dan, prvoga veljače, svake godine, ali se, prije i poslije toga dana ljudi sa svih kontinenata susreću i razmjenjuju svoja iskustva.

ŽELJKO KNEZ JE ČASTAN ČOVJEK

HG: Vratimo se kući i vašim prijateljima s ovih prostora. Imate dosta dobrih suradnika, a imali ste ih tijekom ovih deset godina. Neki od njih nisu završili slavno. Interesantan je slučaj g. Kneza, ratnoga komandanta Drugoga korpusa, za kojega kažu da je završio kao preprodavac auta. Priča se da je on častan čovjek. Je li to istina i, ako jest, jeste li mogli nešto učiniti da bude drugačije?

BEŠLAGIĆ: Reći ću vam ono što sam uvijek govorio - nisam poznavao časnijega čovjeka. Ne bih ulazio u njegovu privatnost koja bi, također, nešto mogla objasniti, samo bih govorio i njegovoj moralnosti.

Značajna je njegova intervencija u vrijeme prvoga odlaska u Hrvatsku. Imali smo vrlo teške trenutke. Nismo dobivali oružje radi tenzija koje su već pomalo počele. Bio je napad na Gradačac i mi smo, g. Šadić, g. Bašić i ja, napisali jedno očajničko pismo u kojem smo zaprijetili puštanjem klora koji bi bio poguban za prostor sve do Beča. Znate takva pisma! Imao sam primjedbe i od State Departmenta i upozorenje kako je klor bojni otrov. Odgovorio sam da je klanje, koje nam je slijedilo, ponižavajuća smrt koju smo očajnički, na bilo koji način, željeli spriječiti.

G. Tuđman je pozvao g. Kneza i pitao ga o čemu se radi. Knez je rekao da poznaje potpisnike pisma, da su ljudi od riječi i da je situacija veoma ozbiljna, pa su konvoji pušteni.

Drugo - kada se vratio iz Zagreba, Knez je rekao da osjeća kako će doći do sukoba između Hrvata i Bošnjaka u kojemu ne želi sudjelovati. Zatražio je svoje razrješenje. Sefer Halilović zatražio je da Knez bude vojni attache u Zagrebu, pri čemu je g. Knez opet pokazao moralnost: Tražio je da bude prihvaćen i od hrvatske i od bošnjačke strane.

Treće.- kada je Knez krenuo, napismeno je predao Drugi korpus g. Šadiću.

Nisu točne priče o njegovoj nemoralnosti i lopovluku, za mene je on častan čovjek i jako mi je žao zbog tih priča. To je onaj naš nemoral, rekla-kazala! Treba dići optužnicu, reći konkretnu krivnju - ali to nije moguće, pošto se nema što reći.

Željko Knez je dao veliki doprinos ukupnoj politici koja se vodila na ovome kantonu. Ne govoreći o snagama obrane, on je jedina svijetla točka u tim krvavim godinama od '92.-'95.

Nisam mogao ništa učiniti, naprosto zato što nemam krivnje. Ako je ovo element za rehabilitaciju ja sam spreman, a spreman sam i za eventualna prigovaranja od neistomišljenika.

HG: Ima li među Hrvatima ljudi na koje ste se mogli oslanjati u ovom vremenu i koji su bosanskohercegovački domoljubi, smatrate ih prijateljima, a nisu u vašoj stranci?

BEŠLAGIĆ: Anđelko makar za mene je, također, takva ličnost! Je ne mogu ništa reći ni za Peru Vasilja pokojnoga. To je čovjek par exellence! Ma što vi to mene pitate?! Fra Petar Matanović! Ja na to i ne pomišljam, on je pribrojan po naravi stvari! Dobri ljudi, Hrvati, Bošnjaci i Srbi, moji su sumišljenici, prijatelji i suradnici. Želim naglasiti, i to je trebalo stajati u uvodu, da je BiH država oko koje nema više rasprave, a kad god je bilo takvih rasprava, na istom stajalištu imao sam, pored ostalih, i brojne Hrvate.

HG: Među Vašim najbližim suradnicima malo je ljudi koji su, poput Vas, izgradili tako jasan nacionalni i vjerski stav.

Pored toga što emancipirano i bez komunističkoga kompleksa govorite o svome Bošnjaštvu, Vi podižete ruke na Fatihu, postite mjesec Ramazana i tako javno deklarirate svoju pripadnost. Običan čovjek, glasač, u našim prostorima to prisno doživljava i raduje se tome.

Hrvatski dužnosnici u vašoj stranci, napadno su diskretni kad je riječ o nacionalnoj pripadnosti, a nikada ih ne vidimo sklopljenih ruku. Rijetko izgovaraju katolički molitveni zaziv za pokojne i olako prelaze preko prešutnoga potiskivanja zazivanja Vječne svjetlosti i mira za umrle. Prešućuju i prihvaćaju kao vlastite, zazivanja slave pokojnicima, iako je to strano našoj tradiciji. Nema ih na nacionalnim niti vjerskim manifestacijama, pa nam se ne pridružuju ni u najsvetije dane.

Ne mora čovjek biti pobožan, ali je red doći i radovati se, slaviti s onima od kojih očekuješ političku potporu i koji bi ti je možda i dali, kada bi im se barem formalno duhovno približio (kažu da je Marx odlazio na mise zadušnice svojim prijateljima!).

Nema ih ni među zvaničnim blagdanskim čestitarima u župi, gdje se Vi redovito pojavljujete i tako temeljite vašu neupitnu karizmu što je imate i za hrvatski-katolički puk tuzlanskoga kraja. Kako to komentirate?

BEŠLAGIĆ: Život čine male stvari. Smatrao sam da u životu trebam izgraditi svoj odnos prema vjeri i religiji uopće. Bio sam član SK samo deset godina iz sasvim praktičnih razloga.

Nisam se imao potrebe mijenjati, jer nikada nisam imao neugodnosti, radi, istina prilično pasivnoga, prakticiranja svojih vjerskih potreba. Kao i drugi, uočavam veliki broj bivših vulgarnih ateista koji su se preselili u prve saffove ili prve molitvene redove.

Ne razmišljam o njima, ali vjerujem da oni kao sociološka pojava smetaju ljudima pa, iz bojazni da ih ne porede s njima, mnogi časni ljudi suzdržani su i drže se po strani. Osim toga važan je i odgoj i životno iskustvo.

Ja sam rastao u pozitivnom bosanskohercegovačkom okruženju. Ljeti smo odlazili u Slavinoviće gdje je moja nena imala vikendicu i pri tome prolazili kroz katolički dio sela. Kad god bi jedan stari Ilija nailazio pored kuće moje nene, prije toga bi "pročistio grlo" glasno, kako bi se nena na vrijeme uklonila.

To poštovanje određenoga načina života znao sam cijeniti i vrednovati kao uzoran odnos među ljudima različitih svjetonazora.

Ne mogu negirati da u SDP ima onih tvrdokornih komunista, ali je promjena odnosa prema religiji i naciji uočljiva. To je danas izbor pojedinca, kao i druge privatnosti i odnosi prema duhovnim vrednotama. Dolazim i na otvaranje crkava, ne samo džamija, i sretan sam kada vidim oko sebe sretne ljude.

ODNOS PREMA RELIGIJI I NACIJI TREBA OSOBNO IZGRAĐIVATI

HG: Smatrate li da je dio esdepeovskih glasova izgubljen baš zahvaljujući Hrvatima u toj stranci koji se drže, ne znaju ni sami čega. Ako je to pitanje odgoja i uvjerenja, zašto ih ne šaljete po "partijskom zadatku", da se barem prikažu!

BEŠLAGIĆ: Slažem se i, ali mislim da taj odnos treba osobno izgrađivati.

HG: Hoćete li u svoj tim uzimati nestranačke ljude kao što je g. Ivanić (R Srpska), kažu, s ulice pokupio g. Fuada Turalića. Hoće li stručnost ikada biti odlučujuća, ili je stranačka pripadnost, još uvijek, glavni kriterij?

BEŠLAGIĆ: G. Turalić je stručnjak za međunarodnu suradnju i zato ga je g. Ivanić uzeo. Možda je htio pokazati svoju multietničnost, ne znam!

Mi ćemo prvenstveno uzimati stručne ljude iz Alijanse, kao i one stručnjake čije stranke nisu u vlasti TK, npr. republikance, haesesovce, demokrate, bosanske patriote. Ono što je po natječaju, treba prvenstveno biti stručno odabrano. Ne treba uopće naglašavati u kojoj je stranci stručnjak koji se javno natječe. Stručnost će biti primaran kriterij!

HG: Kod izbora prvih ljudi, Amerikancima je vrlo važan obiteljski život. Kako vi organizirate svoj obiteljski život?

BEŠLAGIĆ: U ovim vremenima, ljudi su poremetili prave vrijednosti. Pokušavam izaći iz te iščašenosti, poremećenosti i nastojim uživati u svojoj obitelji. Ubrajam se u ljude koji najviše vole svoju ženu i djecu, a unučići su moja posebna radost i ljubav.

Važno je razumijevati, poštovati i uvažavati svakoga, a pogotovo onoga koga voliš. Do skoro sam imao oba roditelja za koje sam, također, imao posebnu ljubav. Sve ima svoje mjesto i čini mi se da uspijevam njegovati taj značajan i stabilan odnos.

HG: Što Vam je bilo najteže u životu, što narušava Vašu, svakako iznad prosječno pozitivnu, životnu bilancu?

BEŠLAGIĆ: To je 25. svibanj 1995. Ta tragedija je nesumnjivo najsnažniji ožiljak koji je ovaj rat na mene ostavio.

Teško mi je i kada se pokušava omalovažiti sve ono što smo kao Tuzlaci učinili za ovu BiH.

HG: Kako gledate na izbjeglice i prognanike kojih je još mnogo na tuzlanskim ulicama? Pogotovo na Podrinjce čiji je problem naizgled nerješiv!

BEŠLAGIĆ: Ne treba podleći proširenom mišljenju o nerješivosti njihova problema. U zadnje vrijeme intenzivno sam se bavio tim problemima. Htjeli oni to ili ne, promijenjena je klima i u R Srpskoj.

Ured za povratak koji vodi g. Fadil Banjanović obuhvaća sva semberska i podrinjska mjesta. Ali, budući da više nema materijalne potpore kao u početku, nalazimo se u jednom delikatnom stanju. Evo podataka: Oko 80 kuća i stanova ispražnjeno je i stoji zaključano u Zvorniku jer se prijeratni stanari ne žele vratiti. Tom treba otvoreno prići i naći rješenje.

Ne treba biti sentimentalan. Nisu potrebni više njihovi općinski uredi u Tuzli. Treba ih vratiti i pomoći im.

Ako se vrati kuća ili stan, a ne vrati posao, smije li se to uzimati kao razlog ostajanja? Jer radnih mjesta nema ni u Tuzli i nikada ih više neće biti u onoj mjeri u kojoj ih je bilo. Neke tvornice više nikada neće proraditi.

Ljudi se trebaju vratiti na svoje, pa ako žele, prodati imetak i doći ponovno u Tuzlu, ali sada ne kao izbjeglice sa svime, što uz to ide, nego kao ljudi s novcem, sa svojom imovinom. Ovo je apsolutno rješiv problem.

HG: Što smatrate svojim najvećim uspjehom u proteklih deset godina?

BEŠLAGIĆ: (dubok uzdah) Ja sam postao počasni doktor znanosti Nor West sveučilišta iz Chicaga, nominiran sam za Nobelovu nagradu za mir, ali najsretniji sam što sam vratio život u središnji dio grada Tuzle. Ovim uspjesima sam, nažalost, stekao i puno protivnika.

Tuzla je ponovno postala grad u koji ljudi vole izlaziti, družiti se, pričati, a to je danas ovdje vrlo važno i potrebno. Još kada napravimo parkiralište iznad Jale od Cipelića do Šaćira, pješačku zonu, Južna prometnica, pored Cipelića i Zatvora; Sjeverna prometnica, kroz Hendek, stvorit ćemo uvjete da se u svom gradu osjećamo važno i ugodno.

HG: Hoćete li preustrojiti i TV TK? Ne znam je li točno da oni uopće nemaju lektora i da nemaju stručnoga jezičnog savjetnika. Hoće li se tamo povećati broj uposlenih Hrvata?

Znam podatak da krivnju za sadašnji sastav ne snosi uprava TV TK, nego dosadašnji hrvatski politički dužnosnici koji su, na ponuđena radna mjesta, odgovorili da nema adekvatnih stručnjaka među Hrvatima?

BEŠLAGIĆ: Nažalost, malo gledam televiziju. Pogotovo izbjegavam političke emisije. U Osijeku su mi rekli da zamolim da pojačaju signal, jer da rado gledaju TV TK, što znači da je, ipak, napravila neki iskorak. Pored organizacionih sposobnosti koje treba održati, TV je potrebno financijski osigurati.

Preferirat ćemo neovisnu TV kuću koliko to bude moguće. U Upravni odbor ući će nevladine organizacije, a ne samo partije. Pored nacionalnoga sastava, gledat će se, u prvome redu, i stručnost.

HG: Za KŠC Svetoga Franje dali ste, brže od svih gradova koji imaju slične Centre, suglasnost i Uvjerenje o javnome interesu za ovakvom školom. Kako danas na to gledate?

BEŠLAGIĆ: Kao i onda! Pameti nikada dosta. Žao mi je što, zbog neraščišćenih imovinsko-pravnih odnosa, KŠC, od kojega očekujem proklamiranu otvorenost, još nije u svojoj zgradi.

HG: Što radite u slobodnom vremenu, ako ga imate?

BEŠLAGIĆ: Trebate vidjeti što ja sve radim! Imam strojarsku radionicu i malu obiteljsku oazu u okolici Srebrenika. Sušio sam šljive i hošaf, pekao rakiju...

Nađem vrijeme za taj vid rekreacije, ako hoće pravo, i u svijetu ljudi bježe u obiteljski mir izvan grada. Naši su ljudi, oduvijek, također, odvajali vrijeme za život s prirodom. To treba odnjegovati!

Gospodin Bešlagić, vedar i nasmijan, u ranom, subotnom jutru, rekao nam je da za Hrvatski Glasnik može odvojiti tri sata.

Prijatno iznenađeni i naviknuti na trku, osjetili smo to kao malu promjenu u ponašanju političkih prvaka. Je li i to bila posljedica dobroga odgoja, čaršijskoga reda, njegova mistificirana mudrost da "zna s ljudima", naprosto nam nije bilo važno. Osjećali smo se dobro i zahvalno, počašćeni, osim ukusnom kavom i delikatesnim pralinama.

Marica PETROVIĆ

ZASIJEDALA SKUPŠTINA TUZLANSKOG KANTONA

Na čelu Kantona je mr. Selim Bešlagić, guverner, predsjednik Skupštine je dr. Izet Žigić, a premijer Senaid Šaković, dipl. ecc

Na zasjedanju Skupštine tuzlanskog kantona, 19. siječnja 2001. godine, izabrani su: **mr. Selim Bešlagić**, predsjednik, **dr. Izet Žigić**, predsjednik Skupštine, a za njegovog zamjenika **Tomo Vidović**. Bešlagić i Vidović su iz SDP-a, a Žigić iz Stranke za BiH, koji je bio na istoj funkciji i u prošlom sazivu.

Na zasjedanju Skupštine tuzlanskog kantona, 26. siječnja 2001. godine, na prijedlog predsjednika TK mr. Selima Bešlagića, izabran je premijer i resorni ministri u Vladi TK. Novoizabrani premijer TK-a je **Senahid Šaković**, načelnik Općine Gračanica, kandidat Alijanse za promjene iz SDP-a.

DR. IZET ŽIGIĆ

Rođen 13. 4. 1956. godine u Lukavcu, Bosna i Hercegovina.

1979. godine diplomirao na Univerzitetu u Tuzli primijenjenu geologiju.

1986. godine magistrirao iz oblasti primijenjene geologije.

1990. godine doktorirao na Univerzitetu u Tuzli, primijenjena geologija. Radi na Katedri za hidrogeologiju. Radi na Univerzitetu u Tuzli.

1994. godine - ministar u Vladi Bosne i Hercegovine.

1996. godine - poslanik u Skupštini Tuzlanskog kantona i u Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine.

1998. godine - poslanik u Skupštini Tuzlanskog kantona, Domu naroda Federacije Bosne i Hercegovine i u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

U Domu naroda Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine zamjenik predsjedavajućeg Doma.

1998. godine - profesionalno radi kao Predsjednik Skupštine Tuzlanskog kantona.

Živi u Tuzli, oženjen i ima dvoje djece.

SENAHID ŠAKOVIĆ

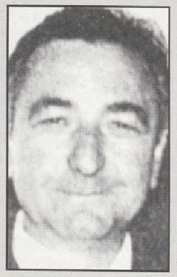

Rođen je 31. 01. 1954. godine u Gračanici. Oženjen i ima dvoje djece. Gimnaziju je završio 1971. godine u Gračanici, a Ekonomski fakultet 1976. godine u Sarajevu.

Od 1976. do 1985. godine radio je u RO "Sočkovac" na ekonomsko-financijskim poslovima i poslovima člana Poslovodnog odbora.

Od 1985. do 1987. godine bio je Predsjednik IO SO Gračanica, a od 1987. do 1988. godine radio je u RO "Fering" Gračanica, kao komercijalni direktor.

Od 1992. do 1996. godine bio je angažiran pri Izvršnom odboru SO Gračanica. Obavljao je funkciju vijećnika Općinskog vijeća Gračanica, a od 2000. godine do izbora obavlja funkciju općinskog načelnika općine Gračanica.

Novoizabrani ministri su:

Muhamed Čaušević, unutrašnjih poslova,
Mediha Bakalović, pravosuđa i uprave,
Dr. Enes Duvnjaković, obrazovanja, nauke, kulture i sporta,
Slavko Stjepić, prostornog uređenja i zaštite okolice,
Sead Bećirović, financija (ponovljen mandat),
Dr. Refik Ahmedinović, industrije, energetike i rudarstva,
Tomo Babić, poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede,
Dr. Nedret Mujkanović, zdravstva,
Spomenka Mičić, za rad i socijalnu politiku,
Ševalija Đonlić, za boračka pitanja.

Odgođeno je imenovanje Almazage Ćatovića na mjesto ministra trgovine, turizma i saobraćaja, zbog provjere kod Međunarodnih organizacija njegove stambene situacije.

Svi izabrani ministri su kandidati Alijanse za promjene, od kojih su šest iz SDP-a i pet iz Stranke za BiH.

Greška našega ravnatelja P. MATANOVIĆA

U pretprošlom i prošlom broju "HRVATSKOG GLASNIKA", odnosno rubričici "krivo ogledalo" nešto sam napisao o premlaćivanju političara kao cilju produktivnoga zapošljavanja mladih i jakih momaka. Obećao sam da ću za primjer premlatiti gospodu/drugove **Ivu Divkovića**, predsjednika Općinskog odbora SDP-a Tuzla i **Iliju Jurišića**, predsjednika Općinskog vijeća Tuzla. Zatim sam dao objašnjenje zašto to nisam učinio. Međutim, glodur. J. Novosel i tiskari iz "PrintComa" su **"genijalno"** izbacili taj dio poruke. Zato sam i bez svoje volje primoran Ponoviti: Spomenute drugove nisam mogao premlatiti jer je Divković vrstan karatist, a Jurišić policajac sa iskustvom, pa de, dragi Bože, premlati takve. Kako ću kada su svaki od njih dvojice jači od mene.

* * *

Otkako sam u srpnju 1995. godine postao suradnik "HRVATSKOGA GLASNIKA", između ostalog, nastojao sam da ulovim bar greščicu gospodina **Petra Matanovića**, gvardijana Franjevačkog samostana Tuzla i odnedavno vikara Franjevačke provincije Bosne Srebrene. Nastojao, ali godinama to nisam uspijevao, pa sam od tog cilja htio i odustati.

Napokon, čitajući prošli broj "HG-a", ulovi sam i jednu pogrešku g. Matanovića. U maestralnom uvodniku, pod naslovom "TKO SE USUDI NEŠTO NAPISATI ILI REĆI, TOLIKO ĆE IMATI PROTIV SEBE SUDACA, KOLIKO BUDE ČITALACA", napisao je: ***"Božić, ona poticajna iskra i više od toga, stvarno svjetost u tami ljudske povijesti, pa makar to bilo i u ovakvim sitnim stvarima kao što je pokretanje jednoga lista".*** Slažem se da je pokretanje bilo kojega lista, pa i "HRVATSKOGA GLASNIKA", spram Božića sitnica, ali se nikako ne mogu složiti da je u ovom našem, profanom, životu "HG" sitnica, pa makar to ustvrdio dobri čovjek i svećenik P. Matanović, koji je uz to i ravnatelj ove novine. Uostalom i samo njegovo prihvaćanje ove dužnosti u "HG-u" dokaz je da nije sitnica ovo što se radi unazad 99 brojeva.

* * *

U intervjuu koji je **Ekrem Avdić**, eks-novinar i eks-ministar bez lisnice u minuloj Vladi Tuzlanskog kantona, vodio sa **Željkom Peštićem**, donedavnim zamjenikom ministra pravde u istoj toj Vladi, a što ga je objavio jedan od prvih brojeva "HRVATSKOGA GLASNIKA" gospodin Peštić, tada predsjednik HVO-a Hrvatske zajednice Soli je, na jedno pitanje odgovorio: ***"Tuzlaci su bili primorani misliti dva koraka unaprijed, a raditi korak unazad, što se pokazalo ispravnim."***

Koliko se dugo gospodin Peštić zadržao u doministarskoj fotelji, izgleda da je i mislio i radio po dva koraka unaprijed.

* * *

Medikus **Srećko Tunjić**, lider Hrvatske seljačke stranke u Tuzlanskoj županiji proslijedio mi je Božićnu čestitku posredstvom elektronsko-telefonske tajnice i dodao: ***"Ivanovići uživajte, a mene ostavite da patim!"***

Nije mi jasno zašto u čemu i za čime g. Tunjić pati, ako ne za lošim izbornim rezultatima u prošloj godini. A, tako mu i treba kada nije poslušao moj savjet da seljacima, pa i mojoj malenkosti, podijeli bar po koji kilogram sadnog luka, umjesto sijanja praznih predizbornih obećanja.

P. S. Gospon Tunjiću, ne ljutite se, laži su u predizbornoj kampanji dopuštene, kao i u ribičko-lovačkim pričama.

* * *

Moj cijenjeni i uvaženi kolega **Marko Divković**, inače glasoviti dopisnik Radio-postaje "Slobodna - Europa", nedavno me priupitao zašto u svom domu na zidu držim kalendar na kojem piše: KAZNENO-POPRAVNI ZAVOD POLUOTVORENOG TIPA Tuzla iliti narodski rečeno zatvor, ćuza, hapsana, robijašnica...!

U trenutku kada mi je uputio pitanje nisam imao nikakav poseban odgovor, osim da sam ga dobio na poklon od direktora ove institucije i mog osobnog prijatelja Mustafe Hasanbašića.

Međutim, kada sam naknadno malo bolje razmislio došao sam do zaključka da su brakovi, između ostalog, kazneno-popravne institucije, sa manje ili više otvorenosti.

* * *

Pitali me neki znanci zašto u krivom ogledalu nikako nema **g. Mije Krešića**, predsjednika Županijskoga odbora HDZ-a Soli.

Nije mi poznato u kakvom je zdravstvenom stanju spomenuti gospodin, nije nešto medijski aktivan, a ne znam ni kako mu ide u privatnom biznisu, pa ne znam što bih napisao.

P. S. Ako je u privatnom poslu uspješan kao što mu je stranka bila uspješna u borbi za vlast u Tuzlanskoj županiji, onda mu se loše piše.

* * *

Tiho i nenametljivo na smjeni dvije godine, dva stoljeća i dva milenijuma gospoda **Ejup Ganić**, predsjednik i **Ivo Andrić-Lužanski**, dopredsjednik Federacije BiH su se zarotirali i promijenili fotelje.

Običan puk, bošnjački i hrvatski, nešto ne osjeća te promjene. Niti su Bošnjaci što izgubili, niti Hrvati što dobili. No, neka nama dobro žive naši dragi političari i zastupnici, pa će i nama, ako Bog da nekada, kada na vrbi rodi grožđe, biti bolje.

Kriv(o)gledao: Nikola J. IVANOVIĆ

Tim povodom

ALIJANSA ZA FILDŽAN

Ignoriranjem 150.000 glasača HDZ učvršćuje se "Herceg-Bosna"

PIŠE: Fatmir Alispahić

Posljedice koje će na budućnost BiH ostaviti felerično instaliranje na vlasti Alijanse za promjene bit će teško ispravljive. Dvije manje parlamentarne stranke predlagale su nove izbore, ali pod uvjetom da izborna pravila budu prilagođena Odluci o konstitutivnosti, bez koje se ništa ne može smatrati demokratskim promjenama. OSCE nije htio uvažiti brojna upozorenja da će postojeći, nacionalistički, izborni sistem dovesti do regresivnih rezultata. Nakon što se to i ispostavilo, ugledni bh. intelektualci su, kao rijetko dotad, bili jedinstveni u ocjeni da je OSCE odgovoran za demokratski konck down. Međunarodni forum Bosna je sa mostarskog skupa poslao vrlo oštru ocjenu demokratskog bankrota OSCE, a pravni eksperti Univerziteta u Sarajevu su se složili da je "međunarodna zajednica pred izbore djelovala kontraproduktivno, homogeniziraju ći nacionalno biračko tijelo u RS, i učinivši da HDZ u BiH bukvalno trijumfuje". Štampa je bila jedinstvena u rezignaciji spram očekivanja da će BiH pratiti demokratske promjene u susjedstvu. Glas naučne i pučke javnosti nije ničim obvezao pretendente na bosanski prijestol da se suprotstave implementaciji besmislenih izbornih nestignuća.

Uz pritisak OHR i OSCE smišljena je alijansa za promjene, koja je od glave do pete uvozna roba. Platforma oko čijeg formalizma se okupilo deset stranaka polemički se može demontirati u svakom segmentu, jer ako je neko "za efikasnu provedbu Odluke o konstitutivnosti", onda ne može biti i za uspostavu vlasti koja ignorira tu Odluku; ako je netko za "efikasno suzbijanje uzurpacije i zloporabe vlasti, a posebno korupcije", onda bi morao prvo počistiti pred vlastitim vratima, itd.

Nakana OHR i OSCE je da isposluju kakvu god promjenu vlasti i obznane svojim vladama da nisu uzalud trošili pare; i članice Alijanse će radije zanemariti suštinu bh. potreba, nego šansu da zasjednu na herlav tron. Stranka za BiH je uspjela isposlovati nešto od časnih ultimatuma, ali Petričeve "ustavne komisije" nisu ni izbliza valjan odgovor na zakonske i izborne zahvate koje bi trebalo poduzeti u cilju implementacije Odluke o konstitutivnosti.

Postojala su mišljenja da bi "front demokratskih i patriotskih stranaka" trebao ostaviti OSCE u brlogu počinjenih grešaka, privremeno odustati od ustoličenja Alijanse, pa čak i pod cijenu da na vlasti ostanu iste kriminalne ublehe. Takav pritisak na OHR i OSCE učinio bi da se usvoji, Odluci o konstitutivnosti primjeren stalni izborni zakon, da se ide u novi izborni proces, i da ova zemlja konačno dobije vlast po mjeri svojih ustavnih kompasa. Zašto to nije učinjeno? Prvi razlog je hića lidera i posilnika alternative da ostvare svoje prostodušne snove o vlasti, mercedesima i tjelohraniteljima, pa makar i ozvaničili bodljikave žice etnonacionalnih podjela. Drugo, toliko je snažna ta servilna veza prema OHR i OSCE da ne postoji mogućnost kritičke svijesti i stava u odnosu na nakaradnu i tromu politiku centralnoga komiteta. Svakako, valja uzeti u obzir i računicu da bi SDP, nakon s&h homogeniziranja, teško zadobio ovako snažnu podršku bošnjačkoga biračkog tijela. U tom pogledu, Stranci za BiH će mnogo više odgovarati svaki naredni izbori.

Blasfemija patriotizma uzajamno je i kod političara i kod javnosti otupila svijest da bi interesi BiH trebali biti temeljni svjetionik svih htijenja i stremljenja. Zato se od Alijanse nije očekivalo da žrtvuje svoje ovozemaljske ambicije za interes BiH. Suverena vladavina Alijanse na ovih 24 posto bh. teritorija tek će potvrditi nebosansku vlast s lijeve i s desne strane naše preostalosti. Sve što će os-tati isto izvan našeg multietničkog fildžana, ošinut će pečat na još jedan čin u drami čerečenja BiH.

Predstava koja još uvijek traje glede - unatoč HDZ, svjedoči o pozadini antibosanskih namjera u koje se upetljala obnevidjela Alijansa za promjene. Prvo je OSCE izrežirao da HDZ zadrži i ojača svoje pozicije. Potom je HDZ, k'o fol, tražio komad izvršne vlasti.

Alijansa je proglasila da "nema suradnje s nacionalnim strankama". (Što su HSS i NHI?) Ignoriranjem oko 150.000 hrvatskih glasača bit će legitimiziran suverenitet HDZ u kantonima s hrvatskom većinom. OSCE i OHR upravo podstiču ovakvo ishodište. Što je konačni cilj?

Međunarodna zajednica je 1992. navratila SDA i HDZ da nadglasaju SDS oko raspisivanja Referenduma. Nadglasani su Srbi, jer ih je većina glasala za SDS. Valja shvatiti da u BiH još ne vrijede pravila građanske parlamentarne demokracije. Tek kad se svi bh. narodi, pojedinačno, većinski opredijele za multinacionalne stranke, ili kad izborni zakon zabrani jednonacionalne stranke, bit će moguće stranačko preglasavanje.

Dotad nije pametno legitimizirati hrvatsku "republiku srpsku". Bez obzira što OHR i OSCE vrše pritisak u tom pravcu. Oni znaju što čine.

KONAČNO GLAS PRAVEDNIKA

Prema vijesti Glasa Amerike - bosanska redakcija, objavljenoj dana 16. studenog 2000. "Liječnici bez granica" humanitarne organizacije koja je za vrijeme ovog zadnjeg i krvavog rata došla podijeliti sa nama šrapnele, metke, zimu, nedostatak struje i ostale ratne nedaće i koja je donijela, što bi naši narodi rekli, svoju ljubav u ovu jadnu i podijeljenu zemlju - progovorila je i zatražila ispitivanje uloge Francuske u srebreničkoj tragediji. Konačno glas pravednika u ovoj licemjernoj Europi. Prema istoj vijesti francuski parlament je naložio istragu nakon čega je osnovana parlamentarna komisija u koju je (sic!) ušao i ministar obrane u to vrijeme. Očito je da će vuk ujesti magarca.

Sjećamo se 1992. godine kada se očekivala intervencija NATO pakta protiv JNA i četnika u BiH i kada je Francois Mitterand sletio u Sarajevo. Među nama običnim smrtnicima govorilo se da je osobno došao uvjeriti se o stanju "na terenu" i da je pitanje intervencije NATO pitanja sata. Intervencija nije uslijedila, ali su uslijedile još tri godine krvavoga rata i patnji, te masa krivih ili namjerno krivih poteza od EU. Zato one koji se toga sjećaju ne čude potezi Berry-a i Petrischa u svezi sa potonjim izborima.

Među krivim potezima bio je i najkrvaviji od svih: predaja zaštićene zone Srebrenice, te pokolj Bošnjaka. Tko se ne sjeća tih dana i mutnih tipova kao što su: Akashi, Ghali, Hurd, Major, lordova Karingtona i Owena, Stotenberga i stalno pogrešno postavljenoga i pristrasnog Karla Bildta, pukovnika Stewarta iz Viteza čija uloga u srednjoj Bosni, vjerujem, nikada neće biti razjašnjena, gen. Michael Rossa, zbog koga i danas mnoge Sarajlije imaju noćne more, imena koja više ne treba spominjati. Izgleda ovaj prostor ima mračnu tradiciju, najbolje pamti imenâ pustahija, masovnih ubojica, sjecikesa, hajduka i lopova svake vrsti. Sve vlasti bile su manje-više takve osim austrijske. Začudilo me mišljenje jednog slučajnog Beograđanina koji je odgovorio na pitanje u kakvoj bi zemlji želio da žive njegova djeca. Odgovorio je u zemlji u kojoj niti igračke ne bi imale oblik oružja i gdje se ne pamte imena hajduka i ubojica. Hvala ti Bože za dobre ljude i na toj strani svijeta.

Matična zemlja svakog od ovih bjelosvjetskih pustahija zaslužila je Aid memoiaree da bi prestali slati takve mutivode među ionako zbunjen svijet. Začudo gen. Morillon iz Francuske djelovao je nama, opet običnim smrtnicima, pošteno. Kasnije, putem tiska, ako je vjerovati ikome, procurilo je licemjerje spomenutog generala i ispalo da bi i njegovo ime trebalo što prije zaboraviti. Poratni događaji kao što je odvajanje plana hapšenja R. Karadžića koje je planirao NATO, a provalio jedan francuski časnik te, po svemu sudeći obavještavanje Srba o ciljevima prilikom bombardiranja Srbije, zbog čega je general Clark zapovjednik združenih snaga digao veliku buku i podnio ostavku, pokazali su da je najmanje francuski vojni establishment uz Srbe. Kao srednjoškolac i polufrancuski đak, koji je na maturi čitao bez napora "Paris match", vjerovao sam u Francusku kao u jedan od stupova nekakve, sada trenutno vodeće civilizacije. Ali kad se rezimira povijest od Mohačke bitke do današnjega dana, izgleda da je jedino francuska buržoaska revolucija unaprijedila čovječanstvo. U XIX. stoljeću Francuska je vodila tri izgubljena rata: prvi pod Napoleonom, koji je sjajno izgubljen, drugi prilikom povratka Napoleona, također, sjajno izgubljen, treći francusko-pruski rat neslavno izgubljen. Cijelo stoljeće pokušava ostvariti širok imperij po ugledu na Engleze. Njihovoj težnji suprotstavljaju se Englezi. U XX. stoljeću imali su dva svjetska rata prvi s mukom odbijen, drugi ponižavajuća partija šaha sa Nijemcima potpuno izgubljena za 17 dana, zahvaljujući sklerotičnim generalima i njihovoj nastranoj koncepciji obrane ali sada u savezu sa Englezima koji se obično isprječe svakome tko bi još želio stvoriti imperij (sjetimo se krimskog rata protiv Rusije). Europsko vučje društvo složno skače na leđa onome tko želi smijeniti vođu čopora. Od II. svjetskog rata Francuska se uporno pokušava vratiti na svjetsku scenu kao vojna, industrijska i kulturna supersila. Dojam je običnog čovjeka da uspijeva samo kao industrijska velesila. Njen utjecaj na svjetska kulturna kretanja još od I. svjetskoga rata teško da je razmjeran njenom kulturnom naslijeđu i ima se dojam njezinoga sve većeg udaljavanje i intelektualne izolacije od ostatka svijeta. Ukoliko se zaviri u Francusku svakodnevicu vidi se poprilična narcisoidnost, dok se nama drže lekcije o multietičnosti. Moguće da se autor ovih redaka vara, ali odjeci njenoga bioritma rijetko stižu do ovih zemljopisnih širina.

Izgleda da sadašnja Francuska ne shvaća da je uzaludno natjecati se u ratnoj snazi sa mnogoljudnom Kinom, Indonezijom, Brazilom, Argentinom, Rusijom, pa čak i Iranom, a kada nerazvijena Indija izdvoji 0,1% nacionalnoga dohotka ima svemirski program. Gdje je tu Francuska? Prevagu odnosi ljudska masa koja je izgleda najveći prirodni resurs jedne zemlje i koja producira novac. Kao što kaže Jane Moris u svojoj knjizi "From the four corners" između milijardu gladnih i nepismenih Hindusa, ima barem 180 milijuna dobro obrazovanih i dobro uhranjenih koji mogu "potegnuti" napredak za svoju zemlju Može li tolika masa biti neproduktivna?

Po svemu se čini da je za modernu Francusku šansa prije u moralnom naslijeđu nego u trčanju za sjajem moći iz Napoleonovih vremena kada je predstavljala i vojnu supersilu i nadu širokih slojeva za oslobođenje od feudalnih okova. Moderna, kakva je bila za ono doba utrla je put slobodi i otvorila proces ravnanja prava prema pravdi, cilj koji je sada, sudeći prema Međunarodnom sudu pravde u Hagu, jednako daleko kao i prije, čini nam se i poslije dugoga puta. Njeno članstvo u EU je jako klimavo, vrlo često se razilazi sa svojim partnerima i kad je u pitanju Libija, Irak, tzv. Jugoslavija. Sjetimo se nedavnog gafa sa Austrijom i Nizozemskom. Tada se od tih zemalja tražilo da se odreknu prava veta u EU. Uostalom savez je jedva opstao za vrijeme BH rata, bilo je uočljivo dosta glasno škripanje i za običan svijet, skupa s V. Britanijom. Bila je spremna priznati srpska osvajanja i u Hrvatskoj (plan / -4), a u BiH su ionako priznata u Daytonu za koji ne vjerujem da je napravljen bez budne pozornosti francuske diplomacije. Njena pomoć muslimansko-hrvatskoj strani u ratu bila bi zanemariva da nije bilo dvije humanitarne organizacije.

Učio sam osam godina francuski jezik, najbolje što sam upoznao od Francuske bili su ipak njeni "Medicins sans frontiere" i "Farmaciens sans frontiere". Od Sthendala, Balzaka, Zole, Igoa, Verna, Sartrea, Camusa žalosna je činjenica, nemate ništa kad vam je hladno, nemate struje, grijanja, nikakvoga svjetla, čak niti svijeća, benzina, kave, šećera, duhana iako vam se kao za inat u ratu najviše puši, nema mirisnog kruha iz pekare i informacija, ne znate kada ćete poginuti, hoće li neprijatelj provaliti i hoćete li biti zarobljeni. U ovom ratu vidio sam vojnike HVO-a koji su popušili čak i Sveto pismo, (doduše Stari Zavjet), jer nisu imali u što zaviti duhan. Mnogo mojih pacijenata i prijatelja uzimalo je lijekove koji su bili donacija ove dvije organizacije. Zašto se Francuska uporno oglušuje o najbolje u sebi i uporno nastoji opstati kao opasna velesila u ovom odistinski opasnom svijetu? Zar se ne isplati postati MORALNA velesila, takve jako nedostaju?

Quo vadis France, ou tu va, okreni se i poslušaj glas pravednika.

Dr. Slavko PECIREP

ZAJEDNIČKI APEL BISKUPA HBK I BK BiH ZA POMOĆ PROGNANIM HRVATIMA IZ BiH

Na svome su redovitom godišnjem susretu u Zagrebu, 22. i 23. siječnja, članovi Hrvatske biskupske konferencije i Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, između ostalog razmatrali dramatično stanje prognanih Hrvata katolika iz Bosne i Hercegovine, koji se trenutno nalaze na području Republike Hrvatske.

Biskupi obiju Biskupskih konferencija ističu riječi Poruke HBK od 21. rujna 2000. godine s XXI. plenarnog zasjedanja u Poreču: ***"Pozivamo sve odgovor-ne na vlasti da se u skladu sa svojim obvezama (...) pobrinu kako bi svi prognani i izbjeglice mogli vratiti u svoj zavičaj i u svoje kuće. Protjeranim i izbjeglim Hrva-tima iz drugih država neka pruže učinkovitu pravnu i materijalnu pomoć. Onima koji se žele vratiti u svoj zavičaj neka pomognu u ostvarivanju njihovih ljudskih prava i sloboda. Svakako (...) treba pazi-ti da zbog nesigurnosti pred budućnošću ne budu prisiljeni na odlazak iz zavičaja i domovine".***

Solidarni s biskupima iz Bosne i Hercegovine, biskupi Hrvatske biskupske konferencije zajedno s njima potiču, kako domaće političare, tako i predstavnike međunarodne zajednice, da konačno provedu u djelo svoje zaključke s raznih bilateralnih i multirateralnih konferencija o provedbi Daytonskog sporazuma, posebno o vraćanju svih temeljnih ljudskih i građanskih prava i sloboda - također i prognanim katolicima iz Bosne i Hercegovine, koji se žele vratiti u svoj zavičaj.

Biskupi HBK izražavaju solidarnost i potporu, prema mogućnostima i materijalnu, u obnavljanju uništenih župa u Bosni i Hercegovini.

Uočavajući teške prilike - nezaposlenost, izostanak mirovina, socijalnu i zdravstvenu nezbrinutost i drugo - u kojima se u Hrvatskoj nalaze katolici (i drugi) prognani iz BiH, biskupi HBK pozivaju svoje svećenike i vjernike da pokažu kršćansku solidarnost u pružanju svekolike pomoći i svojoj braći u nevolji. Posebno je važno da (nad)biskupijski Caritasi s dodatnim naporima priskoče u pomoć i pokažu svoju bratsku ljubav na djelu, stoji u zajedničkom apelu.

(KTA)

U povodu Dana života koji se proslavlja 4. veljače 2001. godine nadbiskup vrhbosanski kardinal Vinko Puljić uputio je poruku koju objavljujemo u cijelosti:

ISTINA LJUDSKOGA ŽIVOTA

Katolička Crkva u Bosni i Hercegovini ove godine slavi Dan života 4. veljače, pod geslom: ***Istina ljudskog života***. Danas se ta istina ili zaboravlja ili svjesno odbacuje. Papa Ivan Pavao II. u enciklici od 25. ožujka 1995. godine "Evanđelje života" govori o "kulturi smrti" u današnjem društvu. Pod spomenutim geslom upravo se želimo jasno opredijeliti za "kulturu života" protiv "kulture smrti".

Istina o ljudskom životu najsažetije je izražena u zapovijedi "Ne ubij". Ubojstvo čovjeka je krajnji nedostatak poštivanja života. Stoga Crkva kroz svoju dužu povijest ustaje protiv ubojstava, općenito, iz dvaju specifičnih njegovih oblika: pobačaja i eutanazije makar svi pristali na to. Crkva ovim zapravo želi upozoriti na one oblike ubojstva, koja su posebno neprihvatljiva: bilo jer je riječ o nedužnima, bilo jer se danas neka od njih na žalost ozakonjuju.

Tjelesni život se dakako ne smije apsolutizirati, niti u etičkom niti u antropološkom smislu: to bi se protivilo redu stvaranja i otkupljenja po kojem se čovjeku daruje život i nakon fizičke smrti. Papa na to upozorava kad u spomenutoj enciklici piše: *"Dostojanstvo ovoga života nije vezano samo uz svoje početke, uz svoj dolazak od Boga, nego i uz svoj kraj, svoju sudbinu zajedništva s Bogom u spoznaji i u njegovoj ljubavi"* (br. 38). Ovo konačno usmjerenje ljudskog života na Boga koji je život i stvorio, uključuje za svakoga odgovornost ostvarenja vlastitoga života; isključuje samovolju da čovjek ima pravo određivati ljudskomu životu konačne ciljeve. To se događa ako bi bilo tko odlučivao o tome tko treba umrijeti, a tko treba živjeti.

Iznoseći temelje kršćanskoga smisla života, nipošto ne umanjujemo odgovornost ljudi prema životu. Želimo istaknuti nauk Crkve da ljudski život započinje već od začeća, da on nikada nije samo "nešto", "stvar", koju čovjek može zahtijevati kao svoje vlasništvo, s kojim može gospodariti i manipulirati. Iz ovih uvodnih riječi, sama po sebi nameću se neka načela o istini ljudskoga života.

1. Načelo obrane-zaštita fizičkog života

Tjelesni život čovjeka predstavlja vrednotu osobe same. Kažemo "temeljnu", jer tjelesni život ne iscrpljuje svo bogatstvo osobe koja je, također, i prije svega, duhovna kategorija pa stoga nadilazi tijelo i vremenitost. Ipak, gledano na osobu, tijelo je njezino utjelovljenje, jedini temelj u kojem i po kojem se osoba ostvaruje i ulazi u vrijeme i u prostor, izražava se i očituje, tvori i izražava druge vrednote.

Iznad te temeljne vrednote postoji duhovno dobro osobe, koje bi moglo tražiti ili žrtvu tjelesnog života samo kad se to duhovno i moralno dobro ne može ostvariti bez žrtve tjelesnog života. Takvu žrtvu ne može nitko pojedincu nametnuti, on je prihvaća kao slobodan dar. Mučenik daruje život opravdano

samo kad nema drugog puta za ostvarenje moralnog dobra osobe i društva: prema tomu, onaj tko je odgovoran za takvu situaciju, odgovoran je i za gubljenje ovoga života.

2. Načelo obrane ili zaštita zdravlja.

Zdravlje je svekoliko tjelesno, mentalno i socijalno blagostanje, a ne samo odsutnost bolesti i slabosti. Zdravlje je kvaliteta osobe koja živi. Ono je vrednota koja slijedi život. Nijedna država ne može garantirati "pravo na zdravlje" ali može garantirati "pravo na sredstva i neophodna liječenja". Svjetska zdravstvena organizacija stoga s pravom ističe: *"Svaki pojedinac ima pravo na standard života dovoljan da garantira zdravlje i blagostanje vlastito i njegove obitelji, s posebnim odnosom na hranu, odjeću, stanovanje, liječničku skrb i na nužne socijalne službe"*. Međunarodne povelje, međutim, ne sadrže da, zajedno s pravom na zaštitu zdravlja treba, također, odgajati pojedince na prihvaćanje neizbježne boli i smrti. Obrana i promocija života ima granicu u smrti koja čini dio života, a promocija zdravlja ima granicu u bolesti, koju treba liječiti.

3. Načelo slobode i odgovornosti

Pravo na obranu života dolazi prije prava na slobodu. Iako je ovo načelo očito, danas ipak, predstavlja mnoge probleme na području medicinske etike, npr. u vezi s tzv. "pravom na eutanaziju": nitko nema pravo dokidati, u ime slobodnog izbora, ni svoj život ni život drugoga. Tipičan primjer je slučaj roditelja koji odbijaju roditi ili hraniti deformirano novorođenče, prakticirajući tzv. novorođenčevu eutanaziju: jasno je da je riječ o zloporabi slobode roditelja u odnosu na život novorođenčeta.

4. Načelo totaliteta ili terapeutski princip.

Načelo o nepovredivosti ljudskog života, ne povređuje se ako se odstranjuje dio organizma koji ugrožava čitav organizam. Ovo se načelo, međutim, može primijeniti samo uz određene uvjete; da je riječ o zahvatu na bolesnom dijelu u cilju spašavanja čitavoga organizma; da nema drugih načina za sprječavanje bolesti; da postoji velika mogućnost za uspjeh; da postoji suglasnost pacijenta ili onoga koji nad njim ima brigu.

5. Načelo socijalnosti

Svatko je dužan promatrati svoj život i život drugoga kao dobro ne samo osobno, već i socijalno; jednako tako zajednica je dužna promicati život i zdravlje svakoga. Prema ovom načelu nekad će biti opravdano darovati neki svoj organ ili tkivo što uključuje osakaćivanje darovatelja ali spašavanje života bližnjega; isto tako bit će nužno besplatno skrbničko služenje i podizanje skrbničkih ustanova (bolnice, starački domovi, lječilišta).

6. Načelo obrane života na nižim razinama

Danas su tzv. ekološki pokreti vrlo osjetljivi prema životu na nižim razinama: na vegetativnom i životinjskom području. U svakom slučaju život ima svoju vrijednost i ravnoteža različitih oblika života u kozmosu vezana je uz zdravlje i preživljavanje čovjeka. Otud dužnost održavanja te ravnoteže. Pa ipak, ne treba zaboraviti da je čovjek na neizmjerno većoj razini od svih bića, koje on stoga može i smije koristiti. To korištenje, međutim, ne znači grabež, nasilje zbog nasilja, devastiranje i stavljanje u opasnost kozmičke ravnoteže.

Poruku za ovogodišnji Dan života završimo riječima enciklike "Evanđelje života" pape Ivana Pavla II.: **"Na odgojitelje, učitelje, katehiste i teologe spada zadaća da istaknu antropološke razloge koji utemeljuju i podržavaju poštivanje svakog ljudskog života. Na taj ćemo način, dok budemo omogućili da zasja izvorna novost Evanđelja života, moć i pomoć i svima da otkriju u svjetlu razuma i iskustva kako kršćanska poruka potpuno osvjetljava čovjeka i značenje njegova bića i postojanja; pronaći ćemo dragocjene točke susreta i dijaloga i s nevjernicima, svi zajedno zauzeti da nastane nova kultura života"** (br. 82).

Psalmist nas opominje da činjenjem dobra pokazujemo kako cijenimo život ljudske braće i sestara: *"U Gospodina se uzdaj i čini dobro, da smiješ stanovati u zemlji i živjeti u miru... Gospodin se brine za život čestitih, dovijeka će trajati baština njihova"* (Ps 37.3.18). Zahvaljujemo Bogu za dar života svoga i svih ljudi tako što ćemo se brinuti za malene, nemoćne i stare. Na sve koji tako žive i tako postupaju prema daru života zazivam blagoslov Božji i zagovor Marije Majke svih živih.

Napisao je kardinal Puljić u svojoj poruci za Dan života.(KTA)

DVADESETO STOLJEĆE

- DOBA NAJVEĆIH RATOVA I DOSTIGNUĆA

1900. godina bila je godina opće vjere u napredak i budućnost, neke vrste planetarnog zanosa. 20. stoljeće počelo je s velikom nadom, svijet je rastao u visinu. Eiffelov toranj u Parizu simbol je te težnje da se dohvati nebo. Amerika, ta obećana zemlja s druge strane Atlantika privlačila je početkom stoljeća milijune i milijune ljudi koji su tražili sreću i koji nisu gubili nadu. Nada u novo, nada u drukčije, u bolje, to je početak 20. stoljeća.

Čovjek je poletio u nebo, poludio za automobilom koji postaje zaštitnim znakom "novoga doba". Sve brže, još brže, najbrže moto je pod kojim se živjelo i umiralo u 20. stoljeću. U stoljeću, koje je iznjedrilo najveća znanstvena dostignuća, najveće pothvate - od osvajanja Južnog pola do najvišeg vrha svijeta Mount Everesta - ali i u stoljeću koje je iznjedrilo i dva krvava svjetska rata, zločine i zločince kakvi se ne pamte (od Hitlera do Staljina).

U Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini počinjeni su najstrašniji ratni zločini i zločini protiv čovječnosti u Europi poslije Drugog svjetskog rata (1991.-1995.).

Dvadeseto stoljeće je stoljeće mnogih afera i drama, ali i velikih gesti i mirotvoraca poput jednog Gandija ili pape Ivana Pavla II. Ako bi se u jednoj riječi trebalo sažeti u čemu je posebnost ili čak veličina Dvadesetog stoljeća, onda je to možda činjenica da ono - nije utrnulo nadu, nadu s kojom zakoračujemo u novo tisućljeće.

KOMUNIZAM

Marx i Engels oblikovali su ga sredinom 19. stoljeća. Pun zamah u svom totalitarnom obliku dobio je tek nakon pobjede revolucije u Rusiji 1917.

Vladimir Iljič Ljenin 7. studenog (25. listopada) na čelu boljševičkih hordi zauzima Zimski dvorac, sjedište ruske vlade. Počinje 70. godišnja diktatura proletarijata koja je u Rusiji odnijela na milijune ljudskih života, a u cijelome svijetu oko 100,000.000.

Jedan od najvećih zločinca u prošlom stoljeću, Ljenjin, umire, a dolazi još strašniji - Staljin. Diktator i masovni ubojica.

Nakon Drugog svjetskog rata komunizam se proširio na istočnu i srednju Europu i Kinu. Do početka osamdesetih zahvatio je gotovo polovicu čovječanstva, ubrzano se raspada padom Berlinskog zida.

FAŠIZAM

Razvija se od početka dvadesetih, u doba gospodarske krize, u Italiji, a u svom još ekstremnijem nacističkom obliku i u Njemačkoj; ideologijom "krvi i tla", s naglašenom militarizacijom društva, izaziva Drugi svjetski rat; hraneći se rasizmom i ksenofobijom, neofašizam ostaje krupnim problemom današnjice.

Vođa fašista u Italiji Benitto Mussolini marširajući, 20. listopada 1922., u Rim, doveo je Italiju pod fašističku čizmu, a Hitler je 9. studenog 1923. u Münchenu najavio marš na Berlin, a 1933. dolazi na vlast.

Čovjek na Mjesecu
Neil Armstrong, prvi čovjek koji je 21. srpnja 1969. stupio na Mjesec

Rat, osvajanja, aneksije, logori smrti, milijuni žrtava, najsvirepiji zločini, glad, bolest, zlostavljanja, likvidacije...

Njemačka je 1945. kapitulirala i bila u ruševinama.

ANTIFAŠIZAM

Za razliku od vrlo konfuzna i ideološki obojena pojma antikomunizma, antifašizam je do danas ostao jednom od ključnih tekovina zapadne civilizacije; temelji se na parlamentarnoj demokraciji, slobodnom tržištu i zaštiti svih oblika individualnih, grupnih i manjinskih sloboda.

ANTIKOLONIJALIZAM

Afirmacija demokratskih vrijednosti otvorila je i mogućnost konačna oslobađanja naroda i zemalja "trećega svijeta"; pokret je ponajviše dobio na zamahu od četrdesetih do šezdesetih godina, dijelom i preko Titova pokreta nesvrstanih; stečena sloboda u desetcima novih

država nije donijela i gospodarski procvat, pa se do danas zadržava nova linija podjele: bogati sjever, siromašni jug.

MIROVNJACI

Suočivši se sa strahotama obaju svjetskih ratova, mirovnjačke se skupine vezuju na tradicije nešto starijeg pacifističkog pokreta; dijele se na brojne skupine, od kojih treba izdvojiti one antinuklearne.

EKOLOŠKI POKRET

Posljednjih desetljeća nastaje kao reakcija na sve bezumnije uništavanje prirode; dio pokreta za zaštitu čovjekove okolice preobražava se i u političke stranke, ali je bit njihova djelovanja i dalje edukativna i promidžbena.

RAT U HRVATSKOJ I BOSNI I HERCEGOVINI
Hrvatska neovisnost i srpska odmazda

Nakon dugog i na kraju beskorisnog političkog hrvanja s Beogradom, hrvatski je Sabor 25. lipnja 1991. proglasio državnu nezavisnost. Drugog puta nije bilo, jer je režim Slobodana Miloševića (stvarnog beogradskog vlastodršca) svim sredstvima htio nametnuti svoju vlast i svoju hegemoniju ostalim nacijama u bivšoj Jugoslaviji.

Na proglašenju nezavisnosti JNA, koja je stvarno bila u rukama Miloševića, zajedno sa pobunjenim Srbima u Hrvatskoj, reagirala je krvavom odmazdom: Napadom i razaranjem hrvatskih gradova od Vukovara do Škabrnje i od Siska do Dubrovnika. Više od 20.000 Hrvata je izgubilo život, na tisuće hrvatskih žena je silovano, deseci tisuća osakaćenih. Počinjen je nezapamćen kulturocid.

RAT U BOSNI I HERCEGOVINI
Bosanska tragedija

Nakon rata u Hrvatskoj, Milošević se vojno okomio na Bosnu i Hercegovinu u nakani da istrijebi tamošnje Hrvate i Muslimane i tako "etnički očišćenu" Bosnu pripoji velikoj Srbiji. Rat je odnio više od 200.000 ljudskih života, 2,000.000 ljudi je raseljeno i istjerano sa svojih ognjišta, a počinjeni su i najstrašniji ratni zločini i zločini protiv čovječnosti.

Daytonski sporazum je Bosni donio mir, ali ne i trajno rješenje.

Ovaj period obilježava dugogodišnja pasivnost svijeta zbog oportunističkog popuštanja Slobodanu Miloševiću, zbog okretanja glave od očevidnih zločina, poput onoga u Srebrenici kada je pobijeno oko 8000 nedužnih civila. Rat u Bosni počeo je u travnju 1992., a okončan je sredinom 1995.

ZDRAVLJE

Revolucija u medicini

U rujnu 1928. godine Alexander Fleming, škotski bakteriolog, otkriva lijek stoljeća - penicilin. Od tada je prošlo podosta vremena dok su se pojavili prvi antibiotici. U Drugom svjetskom ratu antibiotici su po prvi puta masovno upotrijebljeni i spasili su živote stotina tisuća ranjenika. Danas svijet bez penicilina ne bi uopće bio zamisliv. Flemingovo otkriće dalje su usavršili biokemičari s Oxforda Howard W. Florey i Ernst B. Chaine. Sva trojica 1945. dobila su Nobelovu nagradu i od britanske kraljevske krune plemićke titule.

Najveći uspjeh javnoga zdravstva

Pri Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji (WHO) 1977. godine osnovan je Centar za prevenciju i kontrolu bolesti. Među mnogim su dostupnim preventivnim mjerama i masovna cijepljenja. Cijepljenja protiv dječje paralize, hripavca i velikih boginja smanjuje obolijevanje od tih bolesti, što se smatra najvećim uspjehom jav-noga zdravstva ovoga stoljeća.

Najvažniji lijekovi 20. stoljeća

U 1909. godini preparatom 'savarsanom 606' pobijeđen je sifilis, 1922. počeo se koristiti inzulin životinjskoga porijekla, što je olakšavalo život brojnim dijabetičarima. A. Fleming 1928. godine otkriva antibiotik penicilin čija primjena pretvara dotad neizlječive bolesti u rješiv medicinski problem. Pedesete su godine sulfonamida, sedamdesete era aminoglikozidnih antibiotika, rane osamdesete donose peniciline širokog spektra, kasne su osamdesete vrijeme kinolona.

Kraj ovoga stoljeća ostat će obilježen kao era akrolidnih antibiotika. Prisjetimo se "najsjajnije zvijezde" u toj grupi antibiotika, molekule azitromicina, originalno otkrivene početkom osamdesetih godina u istraživačko-razvojnim laboratorijima hrvatske farmaceutske tvrtke Plive.

Na prelasku u treće tisućljeće zarazne su bolesti još velika prijetnja, posebice one uzrokovane virusima. Liječenje bolesti uzrokovanih bakterijama otpornima na antibiotike postaje sve veći problem i izazov. U razvijenu svijetu mijenja se slika vodećih bolesti današnjice. Koronarna srčana bolest i karcinomi uzrok su više od polovice svih smrti u svijetu. Velik je i porast depresije i drugih poremećaja mentalnog zdravlja.

Živimo duže

Starih između 80 i 90 godina na Zemlji je oko 60 milijuna, od 90 do 100 godina ih je oko 7,5 milijuna, a starijih od 100 godina oko 100.000. Ujedinjeni narodi predviđaju da će se njihov broj do 1050. godine ušesterostručiti, pa će takvih biti 311,1 (80-90), 56,9 (90-100), odnosno 2,2 milijuna (+100).

VJERA

U svijetu vode kršćani

Oko 1,86 milijardi stanovnika svijeta čine kršćani. Od toga je oko 1 milijarda katolika, oko 391 milijun protestanata, oko 174 milijuna pravoslavnih, oko 78 milijuna anglikanaca te gotovo 200 milijuna ostalih kršćana.

Na svijetu je malo više od 1 milijuna muslimana, te 764 milijuna hindusa. Budista je oko 338 milijuna, a sikha 20 milijuna.

Šamana ima oko 11 milijuna, a konfucijevaca više od 6 milijuna. Židova pak ima 13,5 milijuna.

Onih koji ne pripadaju ni jednoj od tih konfesija ima gotovo 1 milijun, a računa se da je ateista 239 milijuna.

To su podaci kojima raspolaže Hrvatska biskupska konferencija, a objavljeni su na www.hbk.hr, s upozorenjem da su podaci o broju kršćana najprecizniji, dok su za ostale konfesije uglavnom okvirni.

INFORMATIKA

MOBITELI
Zvono novog tisućljeća

Uz računala, mobiteli su svakako doživjeli najveću rasprostranjenost. Još ne tako davno njihovi vlasnici bili su izloženi začuđenim pogledima prolaznika, a danas ih viđamo na svakom koraku. Mobiteli su vjerojatno ponajbolji primjer kako moderna tehnologija mijenja način života. Iako nas njihova zvonjava katkad živcira, praktičnost im je veća od mana. Kao i računala, i mobitele očekuju znatne promjene u budućnosti, pa će tako Internet omogućiti, primjerice, bezgotovinsko plaćanje preko mobitela.

Svakodnevni život za mnoge je postao nezamisliv bez mobitela.

INTERNET

Ulazak u novo tisućljeće prati i sveopća afirmacija Interneta. Internet će potisnuti i televiziju, a svakodnevni život bez njega postat će nezamislivim.

Zahvaljujući Internetu cjelokupno svjetsko znanje postalo je dostupno uza samo nekoliko klikova mišem.

Za razliku od radija, televizije ili novina, gdje konzument samo prima neki sadržaj, na Internetu postoji mogućnost dvosmjerna (i višesmjerna) komuniciranja.

BUDUĆNOST

Za pedeset godina...

Treba odvažnosti i znanja za prognozu budućnosti. Među rijetkima kojima su takve procjene tradicija, već godinama su znanstvenici američkog Sveučilišta Georgea Washingtona. Oni su ponudili mogući ritam zbivanja, a vrijeme upotrebe dostignuća može oscilirati plus-minus dvije ili tri godine.

2003. *- prijenosni uređaji kojima su dostupni svi postojeći mediji*
2005. *- na tržištu ulaze automobili kojima ne treba benzin*
2007. *- 'teleživot' - za rad i kupovinu koriste se zidni ekrani*
2009. *- široka upotreba alternativne energije (vjetar, solarna energija)*
2010. *- pametni roboti u kućama i tvornicama*
2012. *- genetičko dizajniranje djece*
2015. *- optička računala, automatizirane autoceste i uspostava baze na Mjesecu*
2020. *- umjetni, klonirani organi za presađivanje*
2022. *- ljudi slijeću na Mars*
2030. *- prosječan ljudski vijek 100 godina*
2050. *- ljudi putuju do najbližih zvjezdanih sustava.*

***

U ovom članku navedeni su samo neki događaji i neka dostignuća, objavljena u tisku (Vjesnik, Večernji list i drugima).

Priredio. Juraj Novosel

BOŽIĆNI KONCERT

Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" Tuzla je, u prigodi Božićnih blagdana, organiziralo svečani Božićni koncert 23. prosinca 2000. godine u Bosanskom kulturnom centru Tuzla. Gostovalo je Slavonsko tamburaško društvo "Pajo Kolarić" iz Osijeka s velikim tamburaškim orkestrom, ženskom vokalnom skupinom "Šokadija" i vokalnim solistima. Tamburaši su savršeno izveli svoj program pod ravnanjem gospodina Dragutina Stivaničevića. Gosti su oduševili punu veliku dvoranu dobrim izborom i kvalitetnijim pjevanjem Božićnih pjesama. Posebno su kvalitetni bili solisti Tanja Janković i Željko Ergotić, koji su, ni malo amaterski, ugodili i posjetiteljima najrafiniranijega glazbenog ukusa. Stoga, s pravom tom tamburaškom društvu pripadaju dodijeljena priznanja na nastupima diljem svijeta.

Zvonko BOSANKIĆ

g. Dragutin Stivaničević

Veliki tamburaški orkestar

Zadovoljna publika

Ženska vokalna skupina "ŠOKADIJA"

Solisti: Tanja Janković i Željko Ergotić

DRUŠTVO "HRVATSKI DOM" TUZLA

BOŽIĆNI PRIJEM

Kao i dosadašnjih godina, Društvo "Hrvatski dom" Tuzla je s ostalim Hrvatskim društvima i strankama, priredilo svečani Božićni prijem 28. prosinca 2000. godine u Kristalnoj dvorani Hotela Tuzla. Predstavnici spomenutih društava i stranaka dočekali su brojne goste da s njima podijele Božićnu radost. Svečani prijem učinili su još ugodnijim Mješoviti crkveni zbor župe sv. Petra i Pavla i učenici KŠC (Gimnazije) s odabranim Božićnim pjesmama, a sve pod ravnanjem profesorice Evice Cerić.

Nakon kratkog pozdravnog govora predsjednika Društva Hrvatskog doma, gospodina Josipa Šimića, ugledni gosti, politički prvaci, inteligencija, ljudi različitih vjera i nacija, vjernici i oni koji to nisu, ukratko građani Tuzle, nastavili su zajedno se radovati i slaviti.

Bilo je ugodno kako i dolikuje veličini Božićnih blagdana.

Zvonko Bosankić

Ugledni gosti na Božićnom prijemu...

SPKD "PROSVJETA" TUZLA BOŽIĆNI PRIJEM

U prostorima Hotela "Bristol" u Tuzli uprilučen je u srijedu, 10. siječnja 2001. godine, svečani BOŽIĆNI PRIJEM, koji su priredili: SPKD "Prosvjeta", Matica srpska, HD "ČOVJEKOLJUBLJE", Kolo Srpskih sestara i Hor "Njegoš" Tuzla. Brojne uzvanike tuzlanskog javnog života i predstavnike međunarodnih organizacija pozdravili su: g. Vitomir Pavlović i protosinđel Nikolaj Marković. Prijem je bio odlično organiziran, a posebno je svojim nastupom oduševio Hor "Njegoš" koji vodi gospođa Desanka Trakilović.

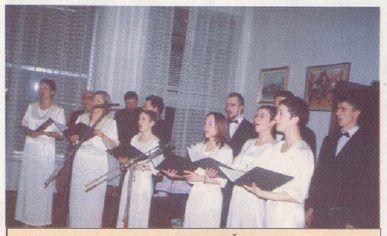

HOR "NJEGOŠ"

g. Nikolaj Marković i fra Petar Matanović

Domaćin s gostima

Riječ fra Petra Matanovića na otvaranju izložbe

Dragi prijatelji;

Okupili smo se na početku ovog milenija (i stoljeća) da zajednički proslavimo i pozdravimo jedan oblik ljudskoga stvaralaštva. Pred nama su

Predsjednik Napretka dr. Miroslav Petrović pozdravlja sudionike i goste

izložena djela četrdeset i pet umjetnika, koji su u svom umjetničkom maniru i ovaj put prikazali svu istost i različitost ljudske osobe, koja je u prvom redu od Boga obdarena da svijet, ne samo tumači, nego ga, po toj božanskoj obdarenosti (Stvori Bog čovjeka na svoju sliku i priliku!), i nanovo stvara, a ne samo otkriva.

Ovu godinu su Ujedinjeni narodi proglasili "Međunarodnom godinom dijaloga među civilizacijama", a poglavar Rimokatoličke crkve papa Ivan Pavao II. ju je podržao i učinio glavnom temom svoje ovogodišnje poruke za Svjetski dan mira - 1. siječnja 2001. godine. On ju je samo, na sebi svojstven način, proširio i nazvao je godinom "Dijaloga među kulturama za civilizaciju ljubavi i mira.

Mnogi su znakovi, kaže se u njegovoj poruci, koji "na početku ovoga tisućljeća ponovno oživljuje nada da će odnose među ljudima sve više nadahnjivati ideal uistinu sveopćega bratstva. Sve dok taj ideal ne bude zajednički svim ljudima neće biti moguće osigurati trajni mir..."

To je uvjerenje prisutno u svim ovozemaljskim ozbiljnim institucijama, kako svjetovnim, tako i religioznim.

"No, istodobno se ne može sakriti da te nade zasjenjuju **tamni oblaci.** Čovječanstvo započinje novo poglavlje svoje povijesti s još uvijek otvorenim ranama..." To su razni sukobi i ratovi koji ne jenjavaju. Još nema dovoljno solidarnosti među ljudima "različitih kultura i civilizacija", a da se ne govori o poteškoćama pomirbe među onima koji su u sukobima, bili oni naizgled zaustavljeni ili traju. Još jedan problem koji zadaje velike brige, moderna migracija sa svom svojom kompleksnošću.

Nadam se da će i ova izložba biti doprinos ovoj našoj mikro sredini koja nije imuna od onih posebnih i globalnih, pozitivnih i negativnih, sastojnica suvremenog svijeta. Neću pretjerati ako kažem da je i ova izložba, barem jedan kamenčić,u izgradnji dobrih odnosa na ovom području zemaljske kugle koja je u civilizacijskom i kulturalnom smislu sve jedinstvenija, i međusobno ovisnija.

Dobro je što smo se ovdje susreli i, svojim uživljavanjem u ovu zbilja ponuđenog stvaralačkog zanosa, udubili se u njezinu poruku, koja nam govori, da stvaralaštvo i dobrota nisu privilegij smo za jednog čovjeka ili jednog naroda.

Iz ove izložbe isijava stvaralačka energija, koja nas potiče, da i sami nastojimo iskoristiti svoje sposobnosti i obdarenosti što nam ih je poklonio Bog i narav, na istom putu, u izgradnji mira, ljubavi, i bratstva, među svim ljudima - u izgradnji "civilizacije ljubavi".

Uzvanici na izložbi

ŠESTI LIKOVNI ANALE - ANALE 2000 MEĐUNARODNA GALERIJA PORTRETA TUZLA,

PETAK, 26. SIJEČNJA 2001. GODINE U 18 SATI

KATARINA POLIĆ PIPAL
2000 godina, *ulje*

HKD Napredak iz Tuzle još je jednu likovnu večer priredio svojim članovima i prijateljima, ljubiteljima ove umjetnosti. Pod pokroviteljstvom Ministarstva obrazovanja znanosti, kulture i sporta TK i Općine Tuzla upriličena je čarolija susreta realnoga svijeta objektivne zbilje i svjetova što paralelno traju i šute svoju ljepotu stvorenu umjetnikovom maštom. Svatko ima svoje oči, svoje srce i duh, svoj kriterij za lijepo i osjećaj za doživljavanje svijeta. Pa kada se one oči i onaj duh koji se ne znaju likovno izraziti, susretne s umjetnicima boje, oni zastanu i zadive se, pobožno šute i plemenito zavide onima kojima je Bog dao dara dostvarati svijet.

Tuzli su došli umjetnici i njihova djela. Dragi gosti obogatili su i, od 26. siječnja do 2. veljače, uljepšali prostor Međunarodne galerije portreta u Tuzli.

Govorio je predsjednik Napretka g. dr. **Miroslav Petrović**, g. fra **Petar Matanović**, župnik i gvardijan tuzlanski te vikar Franjevačke provincije Bosne Srebrene, član središnje Napretkove uprave. Govorio je i g. Vojislav Vujanović likovni kritičar iz Sarajeva, a govorile su i slike i kipovi, umjetnici su grmili ljepotom!

Jedne su ruke pozivale na molitvu, Krist je ili pozivao sa križa ili sišao pa nam ostavio slobodno mjesto na raspelu ili, uskrsnuvši, slao svjetlost i radost pejzaža i susreta s Njim u običnim pojavama i stvarima. Nije bilo prilike ni potrebe čitati imena. Tema je bila spona, misaona bit ove naslovom određene izložbe.

"Sada smo tu - gdje jesmo: dvije tisuće godina od objave kršćanstva. U blagdanskom ushićenju. Možda i nesvjesni dovoljno stanja u kojemu jesmo. Ali - stvari se time nisu izmijenile. Dvije tisuće godine je ona naša poputbina s kojom krećemo dalje, u treće tisućljeće, s ojačanim smislom da smo u središtu jednog misterija koji nas uzdiže u našoj božanskoj supstanciji, i u našoj ljudskoj odori koju nosimo i kao svoju pokoru i kao naše, kako smo već rekli, ushićenje. U tome ushitu umjetnost je onaj čimbenik kojim i možemo u duhovnost uobličiti našu ljudskost."

Sudionici: *Adis Fejzić, Ado Opić, Ante Brkić, Ante Mamuša, Ante Martinović Ćiril Ćiro Rajić, Dragutin Ressner, Duško Abramušić, Đuro Fišer, Florijan Mičković, Franjo Primorac, Ilonka Jasak, Ivana Ribičić, Ivona Matković, Jerko Bakula, Jozo Romić, Katarina Polić-Pipal, Kemal Hromić, Krešimir Ledić, Ljiljana Peršić, Ljiljana Rajković, Ljubo Lah, Marina Trogrlić, Marko Gido, Miroslav Bilać, Mladen Kolobarić, Muhamed Ćeif, Nada Pivac, Nina Ackovič, fra Petar Vidić, Sekula Dugandžić, Slobodan Bjeljac, Stjepan Perković, Stjepo Gavrić, Šefik Arnautović, Tatjana Rukavina, Verica Antunović, Vesna Vugo-Sušec, Vinko Lamešić, Vlado Puljić, Zdenko Jurišić, Zdravko Novak, Zvonimir Markičević, Željko Filipović, Željko Marić i Željko Mašić.*

*"Vidjeli smo izložbu Društva likovnih umjetnika HKD Napredak. Satkana je od oko osamdeset izložaka četrdesetak umjetnika koji su se odazvali pozivu Savjeta Društva i poslali svoje radove. Izložba ima i svoj naziv: **"Dvije tisuće godina kršćanstva i umjetnost"**. Ali ovaj naziv treba prihvatiti krajnje fleksibilno: on ne znači tematsku zadanost već čin posvećenja. Autori su mogli postupati po nalogu svoga osobnog nadahnuća i slati djela najraznovrsnije tematike udovoljavajući, na kraju, i samoj zadanosti poštivajući krajnji čin da se božanski duh utjelovljuje u svemu stvorenome. Ipak, sa zadovoljstvom se može reći da suvremeni umjetnici mogu naći i dovoljno inspirativne svježine i dovoljno žive nadahnutosti da u čistim kristološkim temama nađu poticaja za svoj stvaralački čin, jer je najveći dio umjetnika svoje djelo i zasnovao na kristološkom nadahnuću. Istina, među radovima ovako tematiziranim, ima izvjestan broj onih koji svom nadahnuću nisu bili u stanju dati čistotu duhovnoga zanosa već su se zadovoljili time da svoje djelo zasnuju na preuzimanju već uobičajenih formi s manje ili više inoviranom pozadinom ili ukupnim miljeom u koji su smještali preuzeti motiv. Ali, značajan je broj i onih koji su u čistoj kristološkoj temi manifestirali svoje izvorno nadahnuće i stvorili djelo koje ukupnosti likovnog predočenja daju i svoje osobno rješenje."*

Marica PETROVIĆ

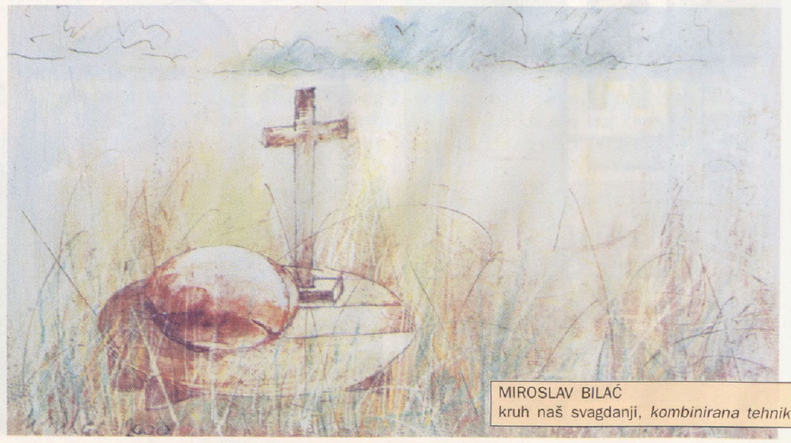

MIROSLAV BILAĆ
kruh naš svagdanji, *kombinirana tehnika*

fra PETAR VIDIĆ
bijeg u egipat, *pastel*

ZDRAVKO NOVAK
gospođica, *pastel*

ŠEFIK ARNAUTOVIĆ
pejzaž, *sitotisak*

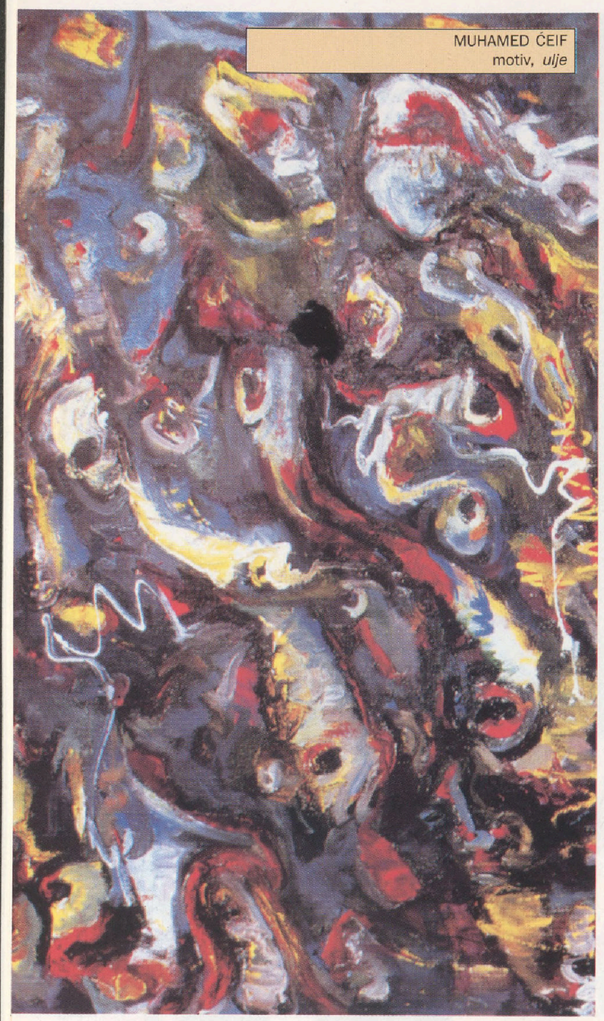

MUHAMED ČEIF
motiv, *ulje*

PRESS KONFERENCIJA 25. SIJEČNJA U HRVATSKOM DOMU U POVODU IZLOŽBE ANALE 2000.

J. Novosel, Z. Novak, Z. Bosankić

MLADEN KOLOBARIĆ
eco plakat

STJEPO GAVRIĆ
molitva, *gips*

VINKO LAMEŠIĆ
svjetlo velikog hrama, *ulje*

U GOSTIMA PODRAVSKIM PODGAJCIMA

"Da znaš popo kol'ko ljubav vrijedi...?

Kulturna umjetnička udruga "Napredak" Podravski Podgajci 27. siječnja ove godine proslavila je petu godišnjicu plodonosnog i uspješnog nastavka rada. Tog dana je osim svečane skupštine,

Domaćini...

održan i okrugli stol "Europa pleše", jer su Podgajčani članovi međunarodnog udruženja folklornih društava (IPF).

Izvorna folklorna skupina Hrvatskog društva iz Ljepunica i Mali Napretkov Tamburaški sastav bili su specijalni gosti.

KUD "ZORA" iz Piškorevaca

Dočekani smo veoma toplo, a dobrodošlica je zračila iz svakog mještanina, koji su s ponosom pokazivali zastavu proslave Dana sv. Petra i Pavla 2000. kada su bili naši gosti, a koju čuvaju u izlogu svoga Doma.

Izvorna skupina Društva Hrvatski dom iz Ljepunica

Mali sastav Napretkovih tamburaša sa solisticom Anom Mazić

Podravski Podgajci selce blizu D. Miholjca broji tisuću stanovnika s crkvom, školom, domom i poštom.

Na ovakvim susretima osjeća se obostrana korist i potreba za zajedništvom i suradnjom, gdje se doživi dosta sličnosti u svoj toj različitosti . Susreli smo se sa župnikom velečasnim Frokom Zefić, koji je kao i kod nas matica svih važnijih kulturnih zbivanja.

Crkvica posvećena svetom Martinu stara je više od 200 godina, svjedoči grobovima dvojice svećenika od kada su se na tom mjestu Podgajčani okupljali sa svojim duhovnim pastirima i zahvaljivali Bogu za sva dobročinstva i urod plodnih i znojem natopljenih njiva i šljivika.

Susreli smo se s našim znancima KUD-om "Zora" iz Piškorevaca, koji su također bili gosti. Kada se zna da "Zora" ima tri skupine i da je 1999. godine osvojio najveću nagradu Italije (Gran-pri), onda je jasno o kakvom se kvalitetu radi.

Predsjednici mr. Josip Šimić i dr. Miroslav Petrović

Nadam se da ovo nije pristrano, ali naši su virtuozi na tamburi i violini, solisti gosp. **Božo Bonić i gđica Ana Mazić** briljirali.

Naša IFS iz Ljepunica je stvarno originalna, s izvornom nošnjom i još ljepšom svirkom, pjesmom i kolima, kao što je kolo PORAVNO. To je potvrdila i gospođa dr. Manda Svirac koja je u svom govoru istakla originalnost i ljepotu izvođenja naše IFS i zamolila starije izvođače da na vrijeme to bogato iskustvo prenesu na mlađe. Nadamo se da smo dostojno predstavili naša Društva i naše krajeve, a gdje su se obratili i naši predsjednici mr. Josip Šimić i dr. Miroslav Petrović.

Na povratku u Tuzlu cijelim putem lebdjele su mi slike vedre i raspjevane omladine. KUD "Zora" iz Piškorevaca, koja ima pjesmu za svakoga pa i Svećenika.

"Da znaš popo kol'ko ljubav vrijedi ...

Zvonko Bosankić

Vlč. Frok Zefić župnik i dr. Manda Svirac

POSJET GRADU OSIJEKU

U utorak, 16. i u srijedu 17. siječnja 2001. godine boravili su u Osijeku gospoda: dr. Miroslav Petrović, doministar Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, i predsjednik HKD Napredak Tuzla, Mevludin Hajdarhodžić, pomoćnik ministra za kulturu, Juraj Novosel, glavni tajnik HKD Napredak i glavni i odgovorni urednik Hrvatskog Glasnika.

U Gradskom poglavarstvu razgovarali su s pročelnicima upravnog odjela za društvene djelatnosti gospođom Jasminkom Novak-Kovač, gospođom Ljerkom Hedl, voditeljicom Pododjela za kulturu, te g. Rajkom Odobašom i njihovim suradnicima.

Razgovaralo se na temu suradnje gradova Tuzla - Osijek - Pečuh. Razmijenjena su mišljenja vezana za oblast kulture između Ministarstva-obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK i nadležnih institucija grada Osijeka, a posebno:

- mogućnost suradnje, razmjena iskustava i promicanja stručne pomoći kulturnih djelatnika Osijeka stručnom osposobljavanju muzejskih, arhivskih i bibliotečkih djelatnika TK;
- iskustva vezana za zaštitu arhivske i bibliotečke građe (prostor, oprema, kadrovi);
- status objekata tehničke kulture (domovi, tehnike, opservatorije, radionice, laboratorije, uređeni vodeni tokovi za sportove na vodi i sl.), u čijem su vlasništvu i kako se financira njihovo održavanje;
- amaterizam u oblasti kulture i sporta, mogući i poželjni vidovi suradnje.

Razgovor u Kazalištu

U Hrvatskom narodnom kazalištu u Osijeku razgovarali su s gospodom: Željkom Čagaljem, intendantom, Božidarom Šnajderom, pomoćnikom intendanta o kriterijima za utvrđivanje programa rada kazališta (kazališnog repertoara) koji bi se financirao iz proračuna države, grada, općine i o gostovanjima Osječkog kazališta u Tuzli i Tuzlanskog pozorišta u Osijeku.

Konstatirano je da su uloženi značajni napori na ostvarivanju još bliže međunarodne i regionalne suradnje. Ponuđeni su različiti programi i sadržaji koji bi se mogli realizirati u 2001. godini.

Posjeta Gradskom poglavarstvu i Kazalištu i ljudima s kojima se razgovaralo, ocijenjena je kao vrlo uspješna.

Prijem srdačan i želja Tuzle i Osijeka da se uspostavi čvršća suradnja u svim vidovima kulturne djelatnosti. Istaknut je poseban značaj i realizacija jedinstvenog programa suradnje na relaciji Dunav - Drava - Sava. Dogovoreno je da ti susreti budu češći.

J. N.

Posjet katoličkom školskom centru u izgradnji

Gradilište u Klosterskoj ulici u Tuzli obišli su gospoda: dr. Miroslav Petrović, doministar obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK, Abdulah Hodžić, prof., pomoćnik ministra, fra Martin Antunović, ravnatelj Centra i direktor Gimnazije i Juraj Novosel, urednik Hrvatskog glasnika, a taj posjet pratila je i televizija TK.

Gospodin Jure Pranjić, dipl. ing. upoznao je gospodu s dosadašnjim tokom izgradnje, s problemima subjektivne i objektivne prirode zbog kojih kasni dovršenje izgradnje Centra i o mogućnosti što skorijeg preseljenja Opće gimnazije u prostore Centra.

HRVATSKO KULTURNO DRUŠTVO
NAPREDAK

OBAVIJEST O DODIJELJENIM STIPENDIJAMA STUDENTIMA U ŠKOLSKOJ 2000./01. GODINI

Na temelju raspisanog Natječaja, Upravni odbor je donio Odluku o dodjeli stipendija studentima, i to:

1. Dragana Brčina, četvrta godina Filozofskog fakulteta u Tuzli (Matematika),
2. Katarina Divković, peta godina Medicinskog fakulteta u Tuzli,
3. Ranko Kovačević, druga godina postdiplomskog studija Edukacijsko rehabilitacionog fakulteta u Zagrebu,
4. Daniela Matičević, četvrta godina Medicinskog fakulteta u Tuzli,
5. Davor Mišković, druga godina Filozofskog fakulteta u Tuzli (Matematika),
6. Branislav Perkić, druga godina Elektrotehničkog fakulteta u Tuzli,
7. Tea Petrović, četvrta godina Filozofskog fakulteta u Zagrebu (Njemački jezik i filozofija).
8. Jadranka Pozderac, druga godina Stomatološkog fakulteta u Sarajevu,
9. Ivana Stjepić, treća godina Ekonomskog fakulteta u Tuzli,
10. Igor Šarkanović, treća godina Ekonomskog fakulteta u Tuzli.

Stipendije se dodjeljuju u trajanju deset mjeseci, od 1. listopada 2000. godine, u mjesečnom iznosu od 100,00 KM.

Dodijeljeno je i 12 potpora studentima (6) i učenicima (6) u školskoj 2000./01. godini.

Potpore su u mjesečnom iznosu od 50,00 KM, a u trajanju deset mjeseci.

Tuzla, 22. siječnja 2001.
HKD NAPREDAK
TUZLA

Ratni spomenar Viktorina Jurića Paše, legendarnoga borca u redovima hrvatskoga naroda

VUKOVARAC IZ DRIJENČE

Jednom teže, sedam puta lakše ranjavan, vukovarski veteran ne odustaje od borbe protiv okupatora. Domoljublje je ovoga momka, iz lagodnoga života u Beču, povuklo na rodne majevičke strane.

Viktorin Jurić, poznatiji kao Paša, momak je iz Drijenče, koji poziva: "Za mnom", a ne: "Naprijed"!. Zbog toga je već sada postao živa legenda među hrvatskim borcima. Još 1976. godine otišao je u Sloveniju. Biznisom se bavio u Dubrovniku i Beču, gdje je stekao novac za ugodan život. Ali ratni vihor je sve to raznio. Viktorin Jurić Paša, bojnik u 204. vukovarskoj brigadi veterana postaje zapovjednik bojne "Pro patria", ta postrojba sastavljena od Hrvata i Muslimana zaustavila je četnike.

Paša je, u borbu protiv bivše JNA, krenuo u Hrvatskoj. On kaže: "Poslije tjedna obuke, prvo vatreno krštenje imali smo u Dugoj Resi, potom probijanje u Topusko, koje su četnici opkolili, a onda izlazak vani, sa četrdesetak momaka. Naredni zadatak imali smo osvajanje kasarne Borongaj, gdje naših 58 momaka nije bilo shvaćeno. Žao mi je vitezova koji su svoj život dali za pravu stvar, a bilo ih je spremnih da na bageru, sa 300 kg trotila, krenu u kasarnu, ravno u smrt, kako bi osigurali naoružavanje naroda.

Pravac, Vukovar

Nakon Borongaja našli smo se pred dilemom: Dubrovnik ili Vukovar. Svi smo se složili da se krene tamo gdje je najteže, u Vukovar. Do grada smo se morali probijati 12 sati. To je bio ulazak u deveti krug pakla. Situaciju im je predočio zapovjednik obrane Mile Dedaković Jastreb. Rekao je da nema ni vode, ni struje, da se ovdje ne spava, ali da za svakoga ima dovoljno četnika, tenkova i topova. Satnija HOS-a, njih 58, odmah je upućena na najteži dio linije obrane, na Sajmište, gdje su vođene teške borbe s četnicima, prsa u prsa. Samo između 28. i 29. rujna 1991. četnici su na Vukovaru izgubili 34 tenka i 840 ljudi, jer su branitelji izvanredno radili protivoklopnim sredstvima, iskazujući nevjerojatne primjere hrabrosti. Nešto od detalja ovog pakla je unio u svoj ratni spomenar u kome je pokušao dočarati strahote koje su preživjeli branioci i stanovnici Vukovara. Držao sam, kao zapovjednik satnije 100 metara linije obrane. Na nas je dnevno padalo prosječno 5.000 granata, ali su nas čuvali jaki podrumi starih kuća i druga skloništa. Najteže je bilo bez vode, jer je mreža bila potpuno uništena, a bunari zatrpani ruševinama. Nađemo negdje šunku, i onako gladni je pojedemo, a potom dolaze muke od žeđi. Svaki dan smo im uništavali 2 do 3 tenka ili transportera, ali to četnike nije moglo zaustaviti. U 11. mjesecu, iz grada su krenuli civili, a četnici su probili crtu, pa je braniteljima postalo još teže. Bili smo otpisani, jer nam nitko nije došao upomoć. Da je došlo samo 300 momaka, bili bismo u stanju, ne samo da držimo Vukovar, nego da ga i oslobodimo. Konačno, postalo je jasno, da se grad ne može braniti, pa sam počeo razmišljati o izvlačenju preostalih momaka. Od nas 58, ostalo je samo sedam momaka. Razmišljao sam i o preplivavanju Dunava, ili da plovim sredinom rijeke. Imao sam pet limenki hrane, dva okvira municije i bombu, na kojoj je pisalo "samo za Pašu". Ovo je dio priče našeg sugovornika o golgoti kroz koju su prošli njegovi momci.

U susret našim

Pipali su po mraku, otklanjali nagazne i potezne mine, provlačili se ispred nosa četnicima i njihovim tenkovima. Već na početku proboja, ranjen je jedan momak. Paša ga je nosio na leđima, kroz mrak, hladnoću, kišu i blato, kroz snopove vatre iz četničkih oklopnjaka, koji su ih u jednom momentu otkrili i zasuli ubitačnom vatrom. Vidjeli su Vinkovce i Nuštar, podijelili se u dvije grupe i krenuli, na sreću, put slobode. Dolazili su u situaciju da izvuku osigurač iz bombi i okončaju muke jer su bili na granici ljudskih mogućnosti, stalno između četničkih tenkova. Po pola dana su znali ležati kao mrtvi, bez ijednog pokreta, jer su četnici prolazili na 15 metara od njih. Blatnjavi i prljavi, izvaljeni u nekom kanalu, sačuvali su prisebnost i napokon, ugledali čovjeka koji im maše. "Nismo znali ni tko je ni kojoj vojsci pripada. Na našu sreću, bila je to hrvatska vojska koja je branila Nuštar. Pošto smo se okrijepili, sa 10 momaka otišao sam po ranjenog Matu, dobro skrivenog. Našli smo ga živa i prebacili u bolnicu. Dobili smo nekoliko dana odmora, a onda ponovno u borbu prema Vinkovcima i Nijemcima, u nove akcije, koje su, kako veli Paša, bile dječja igra u odnosu na vukovarski pakao". Imalo bi se u ovoj fazi Pašinog vojevanja, mnogo toga još reći. Ali idemo k onoj bilješki kada naš momak počinje voditi brigu o svom rodnom kraju, o Tuzli i Drijenči. "Skupio sam u Beču 10 momaka, preko veza i vezica nabavio oružje i opremu, pa smo preko Zagreba stigli u Gradačac. Obučavao sam naše ljude u Tramošnici i Turiću, gdje su mještani ozbiljno shvatili važnost priprema. Osnovni moj nauk je bio, sve bez panike. Kad sačuvaš živce, gubi ih neprijatelj, a to je najgore za vojnika. Tu sam završio posao i počeo pripreme za odlazak u Tuzlu. Nismo znali što nas čeka tamo, kako će se prihvatiti naša maskirna odijela.

Borbe na Majevici

U "mercedesu" sa zatamnjenim staklima, spremni na sve, krenuli smo prema Srebreniku. Prvo smo se raspitali, naročito za stanje u Drijenči. Poznavao sam samo Zvonku Jurića, a stupio sam u vezu i sa pukovnikom Naradom, koji nam je zaista mnogo pomogao u organiziranju otpora na Majevici". Paša se sa svojim momcima, 3. lipnja, prebacio u Gomju Obodnicu, gdje se ponovio slučaj iz Zagreba, kad ljudi još nisu bili svjesni pošasti koja im se sprema. Nevoljko su dočekali ljude u uniformama, plašeći se granatiranja sela. Ali, raspoloženje naroda se vrlo brzo preokrenulo, pa su Paša i njegovi momci stekli velike simpatije. "Izviđali smo oko Doma na Majevici i zaključili da bi Tuzla potpuno stradala, ako bi se tukla topništvom sa igrališta u Obodnici. Sa oko 400 slabo naoružanih ljudi, ali poslije dobro isplaniranih priprema, krenuli samo u akciju i za jedan dan otjerali četnike s rejona Doma. Tada je ispucano 30.000 metaka, a mi smo, hvala Bogu, imali samo devet ranjenih ljudi. Ukratko, uspostavili smo crtu kod Šibošnice, narednih dana se povezali sa Humcima i Nahviocima, uz potporu tadašnjeg Okružnog štaba i gospodina Kneza. Očistili smo veoma brzo Visore, Brezje i Miladiće, što je omogućilo kontakt sa 108. brigadom HVO iz Brčkog, a potom je sve bilo lakše. Nažalost, u tim borbama, naš odred je imao dvadesetak mrtvih i nešto više ranjenih momaka, ali smo sačuvali naš teritorij", završava Paša.

Pitali smo Pašu i o mogućnosti suživota u budućnosti. Odgovorio je da je cilj njegove borbe demokracija. Rekao je da se Hrvati i Muslimani svađaju tamo gdje nema četnika ni borbe protiv njih. Pozvao je sve koji se žele boriti, da izvole na Jablanicu, tamo ima dovoljno četnika. Ovim pozivom bi završili kazivanje Viktorina Jurića, momka koji je prebolio sedam lakših i jednu tešku ranu, zahvaljujući tisuću puta Bogu, koji ga je sačuvao. Za momka koji govori: "Za mnom", a nikada drugima ne zapovijeda: "Naprijed" - Bog Paša!

Mirza MUKIĆ

PROMOCIJA...

Pozor, glavni ima riječ...

Fra Petar Matanović i časnici HVO

IZBOR IZ PRETHODNIH BROJEVA (broj 2, 15. siječanj 1993.)

Mala soba 2+1 x 2+1, Rašo, Zoka, Ivica i 24 sata neprekidnog rada. Štedimo. Svu tehničku pripremu radimo sami. U tiskaru trebamo predati gotove novine na pausu.

Ujutro, 22. XII. htjeli smo odustati. Udarna Božićna strana ispala je grozno. Dubravac, neispavan i nezadovoljan, predlaže da se promocija odgodi. Sreća je što Glavni Dragonson slavi rođendan. Dvije usmjerene, stereo kritike, bi nas savladale. U 10 sati idemo kod prijatelja po spas. Bobi je hladnokrvan i svjež. Do 12 sati skenira i ubacuje fotose. Popravlja što se popraviti može. Olovkom popravljamo desnu marginu koju je "laser" progutao.

Negdje oko 13 sati smo u tiskari "Grafičara".

U 21 sat obiteljska promocija. Pio se loš viski. Prva dama tuzlanske televizije i novinarstva dala je ocjenu četiri plus. Uspjeli smo?

Hol hotela "Tuzla" počeo se puniti prije planiranoga početka u 17 sati. Glasovir i mikrofon su pritisnuti uza zid. Dvije stotine prvijenaca Hrvatskoga Glasnika, dijeljenoga na promociji, brzo je nestalo. Počašćeni smo brojem prisutnih. Veliku čast, učinili su nam svojim dolaskom, čelnici općinske političke i vojne hijerarhije. Bila su tu prva lica tuzlanske televizije, novinarstva, umjetnosti, gospodarstva... Neke smo zaboravili. Oprostite, ovo nam je prva promocija.

Neobičan uvodni govor Glavnoga i odgovornog. Stizala je i posluga hotela "Tuzla. Tomica je fotografirao, TV se muvala naokolo. Vaha je pokazivao plavu putovnicu. Svi su se pozdravljali sa nekadašnjim "predsjednikom mješovitih". Bilo je kravata, traperica, šahovnica, ljiljana, polumjeseca...

Bobi je tražio piće preko veze. Odozgo se cijelom duljinom vidjela trobojka. Bez problema je ponosno stojala cijelu večer. Neka nova vremena.

Glavni je prišao mikrofonu. Čulo se "MaestroG". Zapjevao je najavljenu: "Draga moja Be i Ha". Svi su primijetili da su tekst i glazba isti kao "Lijepa naša..." Većina je i zapjevala. Pejban Dubravac je bio najglasniji. S lijeve strane isticao se ženski sopran. Hans je vodio u drugom poluvremenu.

Bilo je i policajaca. Oni su radili svoj posao. Neki su i pjevali. Neka još novija vremena.

I. MAZIĆ
(Snimke: T. TROJAK)

"Pa, nije loš ovaj Glasnik..."

"Bešlagiću, čuvaju leđa..."

"Lijepa naša ... i be i ha"

Naglasci sa tiskovne konferencije gospodina fra Petra Matanovića

NI CRKVE NISU POŠTEĐENE

Pred božićne i novogodišnje blagdane u tuzlanskom Press centru, novinari u Tuzli (dosta ih se ipak nije odazvalo na konferenciju) imali su neuobičajenog sugovornika i gosta, fra Petra Matanovića, gvardijana franjevačkog samostana u Tuzli.

Fra Petar je prvo pročitao svoju božićnu poruku vjernicima i ljudima dobre volje u kojoj je naglašena briga za mir i žalost zbog stradanja i rata, ali i poticaj za nadu, i mogućnost izlaska iz ovoga stanja: "... jer nad Betlehemom uz pjesmu anđela čuje se i provijava tuga Kalvarije, ali i sreća pobjede nad svakim zlom".

Na pitanje novinara odakle tolika mržnja koja se očituje upravo kroz rušenje i skrnavljenje vjerskih objekata crkava i džamija, fra Petar je odgovorio: "Nisam kompetentan o tome reći zadnju riječ, o tome će se moći kompetentno govoriti tek iza rata, kad se smire duhovi..."

Međutim, poznato nam je da su crkve i groblja oduvijek bile pod posebnom pozornosti i poštivanjem kod svih civiliziranih naroda. Tako su u Starom Rimskom Carstvu groblja bila i mjesto azila i nekoga zaštitnog prostora. U katakombama su kršćani pokopavali svoje mrtve, ali su kao zabranjena sekta, obavljali i svoje obrede.

Mnoge su crkve oštećene i porušene. Koliko nam je poznato u cijeloj BiH preko četrdeset posto, a možda i više.

Što se tiče tuzlanskoga područja, možemo biti zahvalni Bogu, jer nismo imali značajnijih šteta. Doduše, i to je karakteristično da je prva granata koja je ispaljena na grad Tuzlu upravo eksplodirala u blizini samostana i razbila stakla na desetak prozora. Fra Petar je spomenuo neke crkve i samostane kao: samostan i crkvu na Plehanu, koji su bili među najljepšim u Bosni i Hercegovini, samostansko i župsko groblje koje je po svjedočanstvu

očevidaca poravnato bagerima; crkve u Koraću i Derventi, Tramošnici, Turiću, Dubravama itd. Sve su te crkve bile prave riznice umjetnosti i spomenici duhovnosti i kulture.

Bili su zarobljeni i teško maltretirani i neki svećenici i časne sestre. Župnik iz Hrvatske Tišine u Bosanskoj Posavini, fra Jozo Puškarić, vratio se iz logora slomljenih rebara. U logoru ga je posjetio vladika Vasilije Kačavenda, jer je s nama, fratrima bio uvijek u dobrim odnosima. Možda mu je pomogao da prije i iziđe iz logora.

Nastavio je fra Petar: "Nije problem samo u rušenju kamenih i betonskih građevina, pa i umjetnina, veći je problem u rušenju Crkve kao zajednice. Što je u srcima ljudi koji pripadaju Crkvi nakon svega ovoga? Kako će oni moliti Očenaš? Posebno onaj dio Očenaša koji podsjeća na odnose među ljudima: "... i otpusti nama duge naše kako i mi otpuštamo dužnicima našim!"

Budući da je rodom iz Dubrava, sa posebnom sjetom je govorio o crkvi u Dubravama. Oštećena je do te mjere da će se vjerojatno morati potpuno srušiti poslije rata i nanovo sagraditi.

Fratri su izbjegli jer se samostan i crkva nalaze u području prvih crta obrane. Gvardijan, fra Nikica Stjepanović je doživio i osobnu tragediju. Ubijen mu je brat koji ima šestero djece, dok je goloruk stajao na očinskom dvorištu tijekom posjeta jedne, tada, neprepoznatljive vojske. Na tom terenu ostala su samo dva svećenika: vlč. Pero Anić i Mijo Perić. Međutim i njihove su crkve u Poljacima i u Goricama, gdje su bili župnici, oštećene ili porušene.

Postavljeno je i pitanje o radu Caritasa, na koje je fra Petar ukratko odgovorio, da se Caritas trudi da što više pomogne svim ljudima. To je i prije ovog rata činio, a kao primjer je naveo i nesreću naših rudara 1990. godine, kada je obiteljima poginulih. Caritas podijelio preko 600.000 DM. Sada to čini još u većem obimu u hrani, lijekovima i odjeći.

Sada je u Caritas upisano preko pet tisuća obitelji, i svi su dobili pomoć, barem jednom u tri mjeseca, a mnogi i više puta. K tomu treba spomenuti da su i razni kolektivi, firme, škole, dječje ustanove itd. isto tako dobili i dobivaju pomoć.

Mato BIKIĆ

DOMUM QUI PERDIT, NIHIL POTEST ULTRA PERDERE

(Tko izgubi dom, nema više što izgubiti)

U ovom bestijalnom i nametnutom ratu, mnogo je ljudi moralo napustiti domaće ognjište, jer su s njega istjerani i prognani. Mnogi od njih su jedva uspjeli sačuvati živu glavu i spasiti goli život. No, jedan broj naših građana dobrovoljno i olako napušta svoj dom i odlazi u nepoznato. Oni u tom novom svijetu očekuju da će naći nešto bolje, traže novo ognjište - novi dom, možda i neku novu sreću, a ne znaju da će tamo uvijek biti tuđini.

Ima onih koji se raduju odlasku naših ljudi, jer na taj način nas je sve manje, a oni bez muke dolazi do naših domova.

Treba znati da je ovaj grad naš grad, u njemu žive naši ljudi - rođaci, naši prijatelji i poznanici.

U tom gradu je nas sve zajedno grijalo sunce, a među ljudima toga grada mi smo se osjećali prisno i okruženi ljubavlju. Tu nam je majka prvi puta pružila ruku, dala prvi poljubac, tu smo osjetili prve radosti i doživjeli prvu ljubav. To je naš dom, a dom se nikada ne napušta dragovoljno. Gdje god budemo živjeli, nigdje i nikada nećemo više osjetiti tu toplinu i nikada nam srce neće biti tako puno kao ovdje.

Možemo možda i dobro živjeti negdje u svijetu, ali smo već vidjeli da svi, koji su otišli, pate od čežnje za starim krajem, a neki se ne mogu nigdje skrasiti i vraćaju se u svoja rodna mjesta. Rodna kuća, otac i majka vežu čovjekovu dušu za rodni dom, koji nitko nikada nije zaboravio, a koji svi u sebi nosimo s neobičnom snagom osjećanja i čežnje. I najstariji ljudi puni životnog iskustva koji su već duže vremena, stjecajem okolnosti, odvojeni od svoje domovine, uvijek imaju jednu - ali najveću želju: umrijeti ili biti sahranjen uz domaće ognjište.

Zov domaćeg ognjišta je praiskonski zov. Zov majke, krik srca, ljubav dragoga, velika čežnja. Ne odazvati se tomu zovu je isto što i odreći se svega što čovjeka čini ljudskim bićem. To ne prašta ni Bog, ni čestiti ljudi.

Nekada je veoma teško odoljeti napasti i ne otići, jer mislimo, da je drugdje bolje, ali treba znati, da je ponekad potrebna još veća hrabrost da bi se ostalo i borilo za dobro svoga doma i svojih dragih.

Ne napuštajte svoj dom, ne napuštajte svoje ognjište, koje ste s mukom stekli i ljubavlju održavali kako tuđin nikada ne bi mogao oskrnaviti njegov prag i oduzeti mu ljepotu! Ništa nije časnije, niti svetije od vlastitoga doma!

Zato ostanite tu. Ovo je vaša gruda. Tu je vaš dom!

Juraj NOVOSEL

KROATISTIČKI SKUP U PEČUHU

U organizaciji Hrvatskoga znanstvenoga zavoda i Odsjeka za hrvatski jezik i književnost Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Pečuhu u Madžarskoj, te Regionalnoga centra Madžarske akademije znanosti, 24. i 25. studenoga održan je 5. međunarodni kroatistički znanstveni skup. Sam početak skupa bio je u znaku 10. obljetnice odvajanja hrvatske zajednice u Madžarskoj od tzv. Demokratskoga sveza južnih Slavena u toj zemlji, koji je osnovan 1946. godine. Zato je uvodni referat dr. Dinka Šokčevića iz Pečuha bio posvećen događanjima u hrvatskoj zajednici u Madžarskoj u proteklom desetljeću. Demokratski savez južnih Slavena osnovan je 1946. godine, a osim Hrvata, okupio je manji broj Srba i Slovenaca. Unatoč tomu, Hrvati su od početka podlegli procesu snažne unitarizacije unutar Saveza. Taj je proces ubrzan i pojačan poslije 1948. godine kada u Madžarskoj pristižu brojni pristalice Informbiroa, koji su napustili tadanju Jugoslaviju. Došavši u Madžarsku, dobili su najvažnije položaje u politici, kulturi i školstvu unutar spomenutoga Saveza. U takvoj je novonastaloj situaciji posebice stradao hrvatski jezik. Hrvatskoj se djeci u Madžarskoj, pod poznatim nazivom srpskohrvatskoga, nametnuo srpski književni jezik kao materinski. Nacionalni školski program, također, je u potpunosti bio prilagođen srpskoj manjini, a nacionalna svijest hrvatske djece zadržavana je na razini subetniciteta pa su se prepoznavali tek kao Šokci, Bunjevci, Raci i sl. Zbog toga je utemeljenje hrvatskih nacionalnih institucija početkom 90 godina za Hrvate u Madžarskoj predstavljalo doista revolucionaran pothvat. Postupno su se uglavnom svi Hrvati u Madžarskoj okupili oko svoga nacionalnoga saveza, hrvatske su škole odvojene od srpskih, 1991. godine pokrenut je tjednik Hrvatski glasnik, a 1992. godine samostalni nacionalni radijski i televizijski program. Iste je godina osnovana i katedra za hrvatski jezik i književnost na Sveučilištu u Pečuhu. Sva su ta događanja dobrim dijelom bila ubrzana krvavim zbivanjima u Hrvatskoj, a usto je i tadanja službena madžarska politika prema Hrvatskoj bila u prilog hrvatskoj nacionalnoj manjini.

Izlaganje dr. Šokčevića omogućilo je i onima sudionicima skupa koji manje poznaju hrvatsku nacionalnu manjinu u Madžarskoj da, upoznavši barem u osnovnim crtama njihovu donedavnu prošlost, bolje razumiju sadanje potrebe te zajednice. Upravo je sadanjem trenutku bilo posvećeno izlaganje mr. Stjepana Blažetina iz Pečuha. Mr. Blažetin je upozorio da se hrvatska zajednica u Madžarskoj u posljednjih četrdesetak godina suočava s ubrzanom madžarizacijom koja je ponajprije uvjetovana urbanizacijom i snažnim razvojem medija. U takvim je uvjetima teško njegovati i sačuvati vlastite nacionalne vrijednosti, pogotovu kad se uzme u obzir da su sve tzv. hrvatske škole u najboljem slučaju dvojezične, a u većini se hrvatski jezik i kultura podučavaju tek nekoliko sati tjedno. Unatoč tomu, ustrajni pojedinci iz pojedinih subetničkih hrvatskih skupina u Madžarskoj nastoje, među inim, i osobnim istraživačkim radom doprinijeti očuvanju i učvršćivanju nacionalne svijesti svoga naroda. Upravo su ta nastojanja u znatnoj mjeri bila izražena na ovogodišnjem kroatističkom skupu u Pečuhu, na kojemu su izlagali pojedinci iz različitih hrvatskih subetničkih skupina u Madžarskoj. Tako je npr. Bernadeta Zadrović, koja pripada gradišćansko-hrvatskoj skupini Hrvata u zapadnoj Madžarskoj, izlagala o utjecaju madžarskoga jezika na čakavski govor njezina rodnoga

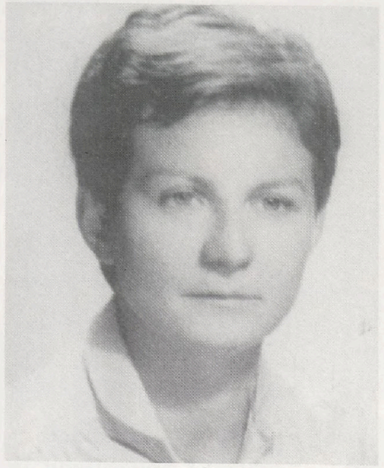

sela Prisike. Pomurski Hrvat dr. Karlo Gadanji, profesor na Višoj školi u Samobotelu, izlagao je o nadimcima u kajkavskom govoru njegova rodnog sela Kerestura, a šokački Hrvat Jakša Ferkov iz Mohača o nadimcima mohačkih Šokaca. Drugi pak šokački Hrvat Živko Gorjanac, nastavnik hrvatskoga jezika na Višoj školi u Baji, inače rodom iz Santova u Bačkoj, u potrazi za vlastitim korijenima posjetio je selo Gorjance u Slavoniji. Zato je njegovo izlaganje na pečuškom skupu bio posvećeno posebnostima gorjanskoga govora. Naravno, i ovom prigodom nisu izostali najgorljiviji istraživači hrvatske baštine u okviru hrvatske dijaspore u Madžarskoj. Među njima svakako valja izdvojiti velike hrvatske rodoljube Đuru Frankovića, koji je, analizom motiva prolivene Isusove krvi u molitvama, nastavio svoja dugogodišnja etnografska istraživanja, a naravno i domaćina prof. dr. Ernesta Barića, voditelja Hrvatskoga znanstvenoga zavoda iz Pečuha, koji je analizirao gramatiku hrvatskoga jezika madžarskog autora Mihályа Munkácsyja, objavljenu 1920. godine u Madžarskoj.

Pečuški su Hrvati ugostili i jednoga bunjevačkoga Hrvata iz Subotice u današnjoj Jugoslaviji. Riječ je o mr. Josipu Buljovčiću koji posljednjih godina sustavno istražuje djelo Ambrozija Boze Šarčevića, također, rodom iz Subotice. Šarčević je ističe J. Buljovčić, odigrao vrlo važnu ulogu u preporodnim gibanjima bunjevačkih Hrvata u Bačkoj u drugoj polovici XIX. stoljeća. Analizirajući Šarčevićevu leksikografsku djelatnost. J. Buljovčić je posebnu pozornost posvetio malom školskom rječniku koji je, pod naslovom koji u prijevodu s madžarskoga glasi Pučkoškolski madžarsko-bunjevačko-šokački rječnik, objavljen 1893. godine. Bunjevačko-šokački dio rječnika karakterizira ikavica te pojedine dijalektne značajke bunjevačkih i šokačkih govora. Međutim. J. Buljovčić upozorava na izrazito hrvatsko nazivlje koje je zabilježeno u bunjevačko-šokačkom dijelu rječnika, kao npr. sveučilište, vlak, zastupnik, zemljovid, tiskarnica, ustroj države, proračun itd. Budući da je riječ o nazivlju koje nije svojstveno izvornim mjesnim govorima nego književnom jeziku, J. Buljovčić zaključuje da su se Bunjevci u Šarčevićovo doba "služili hrvatskim književnim jezikom ikavskoga izgovora".

Navedena izlaganja tek su izbor iz bogatoga programa znanstvenoga skupa na kojemu je, u dvjema usporednim sekcijama, u tijeku dvodnevnoga trajanja održano pedesetak izlaganja. Naravno, glavnina su izlagača bili gosti iz Hrvatske, a ovom ju prigodom izdvojeno nekoliko priloga sunarodnjaka iz teritorijalno najbliže dijaspore.

Sanja VULIĆ,
MATICA, PROSINAC 2000.

JEZIČNI SAVJETI

PLJUSKA I ZAUŠNICA, ĆUŠKA I ŠAMAR

Za tu vrstu udarca rukom (dlanom) po licu u našem se jeziku čuje više riječi: ***pljuska, zaušnica, ćuška, šamar,*** a u starijemu jeziku i zamlatnica. U različitim stilskim uporabama dolaze i druge riječi, kao npr. ***fiska, triska, pripaljotka, prdeljeska*** i sl. Od navedenih izraza u književnom se jeziku pojavljuju ***pljuska, zaušnica, ćuška*** pa i ***šamar*** koji je češći u razgovornom jeziku.

Što znače te riječi, kakvo im je podrijetlo i trebaju li nam sve u književnom jeziku u neutralnoj, neobilježenoj uporabi? Mislimo da nam ne trebaju. No, krenimo redom!

Riječ ***pljuska*** znači: 1. udarac rukom po licu. To je njezino osnovno značenje. 2. javna, neugodna pouka. To je njezino preneseno značenje. U Akademijinu rječniku nalazimo da je ta riječ zabilježena već godine 1595. u Vrančićevu "Rječniku pet najuglednijih europskih jezika" pod riječju ***colapbus***, a potvrđena je i dalje sve do najnovijeg doba. Uz imenicu ***pljuska*** postoje i glagoli ***pljusnuti, pljuskati, ispljuskati, napljuskati.*** Svaki od njih izriče različite aspekte glagola s obzirom na trajanje ili količinu takvih udaraca rukom. Tako ***pljusnuti*** znači u jednom trenu udariti, ***pljuskati*** znači udarati rukom po licu neko vrijeme i onda prestati. ***Napljuskati*** znači do sita (dosta) naudarati rukom po licu i onda tek prestati.

Riječ ***zaušnica*** potvrđuje već Jakov Mikalja 1649. u svojemu "Blagu jezika slovinskoga" i navodi uz nju ove bliskoznačnice: ***zamlatnica, pljuska***. Već spomenuti Akademijin rječnik potvrđuje tu riječ u pravom i prenesenom značenju uz više glagola: ***dati, omlatiti, opariti, opucati, prilijepiti, pljusnuti zaušnicu***. Danas se najčešće čuje ***opaliti*** ili ***pripaliti komu zaušnicu***. Od riječi ***zaušnica*** nisu uobičajeni glagoli. Sve aspekte izriču glagoli s kojima je ona u svezi. Bilježi je i Benešićev "Rječnik hrvatskoga književnoga jezika" kao objašnjenje riječi ***ćuška***.

Riječ ***ćuška*** grčkog je podrijetla. U Akademijinu rječniku potvrde su za tu riječ iz djela V. S. Karadžića. Uz nju postoje i glagoli ***ćušnuti, ćuškati, išćuškati, naćuškati*** koji izriču sve one odnose kao i glagoli iz niza ***pljuskati***. U Skokovu "Etimologijskom rječniku" nalazimo da se njome oponaša zvuk udarca, tj. da je onomatopejskoga podrijetla. Bilježi je i Benešićev "Rječnik".

Riječ ***šamar*** turskoga je podrijetla i znači isto udarac rukom po licu. Taj odsječak značenja imaju i izvednice od riječi ***šamar***, kao: ***išamarati, našamarati, šamarčina.***

Zaključimo: Ako je već potrebno udariti koga rukom po licu, zovimo takve udarce ***pljuska, zaušnica***, pa i ***ćuška***, a ***šamare i šamarčine*** ostavimo piscima da se, ako žele, njima posluže radi što vjernijeg opisa osoba nekoga kraja. Ostavimo ih, dakle, za stilski obilježenu uporabu riječi!

Mr. Marija ZNIKA

MICHELANGELO IZ TUZLE

* * *

Kada su se tih proljetnih dana 1945. partizani počeli približavati Zagrebu, Kristijan Kreković se nije, kao mnogi ostali, povukao iz njega. Svršetak rata dočekao je na Jadranskom moru, u Voloskom, povijesnome gradiću između Rijeke i Opatije, kod prijatelja, pisca Viktora Cara Emina, da bi nakon "oslobođenja" pobjegao iz Hrvatske sa svojom suprugom Zinom.

- Zašto ste bježali? - začudio sam se. **- Makar se Vi niste imali čega plašiti.**

- Istina! A opet, kad umjetnik odluči otići iz vlastite domovine, mora za to postojati jak razlog, odnosno odveć kruta zbilja. Drugoga izbora nisam imao. Stvarao se sustav koji nije mogao biti i moj. U biti ja nisam bio ni za ni protiv tadašnje vlasti, ali u novouspostavljenom komunističkom sustavu nisam vidio svoju budućnost. Sve se više produbljivao i širio ponor između nas. Razlika između nas predstavljala je, zapravo, ponor bez dna. Dijelile su nas svjetlosne godine. I... što mi je predstojalo nego da se izvučem nekako iz toga.

- Mislite da je to bilo najbolje rješenje?

- Nove me, komunističke, vlasti, oličene u Časnome sudu ULUH-a, 29. srpnja 1945. izbacuju iz Udruženja likovnih umjetnika Hrvatske. Jednostavno su me prekrižili, prema "kratkom postupku", i to bez prava na žalbu?

- S kojim pravom? - prosvjedovao sam. **- Zašto! Što ste im to Vi tako grozno učinili?**

- Oni su, pak, držali kako će pravda time biti brže i učinkovitije zadovoljena, koliko god to bilo nisko, bez imalo obraza - odgovorio je.

Neuki, ali pobjednici u netom završenu ratu, na njega su primijenili zakon svoje ideologije i optužili ga... ni za što, zapravo. Da bi umirili savjest, ako su je uopće i imali, obrazložili su da je "bio poznati slikar protunarodnih vladara, protežiran od ustaškog režima, izradio portret Pavelića nekoliko puta..."

- Sud me časti, instaliran u mome strukovnom udruženju, isključio iz svojega članstva - dodao je očito povrijeđen. **- Osjećao sam se poniženim. Lagali su, izmišljali svakakve razloge. Ne samo o meni. Samo toga dana, isključili su mnoga vrhunska imena. Najstrože su se okomili na svakoga tko je nešto značio, a mislio samostalno i neovisno... koga nisu mogli staviti pod svoj nadzor, u svoju službu. Na scenu je stupio režim koji je iz povijesti nastojao izbrisati sve što je nacionalno: od kulturoloških činjenica do motiva. Za režim nije postojala ni prošlost ni budućnost, sve je počinjalo od njih; svog su vođu pretvorili u Boga** - objasnio je ugrožen i obeshrabren. **- Izveli su me i pred svoj kazneni sud u Zagrebu, zajedno s Lovrom pl. Matačićem, dekanom Hrvatskoga glazbenog zavoda za Nezavisne Države Hrvatske, mojim najboljim i najplemenitijim prijateljem, i Augustinom Tinom Ujevićem, pjesnikom, koji je bio znatno stariji od nas dvojice.**

- Svašta! - Uzviknuo sam zgražajući se. **- Što, počinili ste krivično djelo?! Zar time što ste, kao najbolji slikar, portretirali poglavara svoje zajedničke, a potom i vlastite hrvatske države?!**

- "Udvorice protunarodnih vladara", formulirali su za nas u svojoj optužnici - istaknuo je ne samo svoju nego i "krivnju" svojih suoptuženika.

- I zbog toga Vam je suđeno? Uistinu Vam je suđeno?!

Javno, da nas što više ponize - dodao je. - **Iživljavali su se na nama, tretirali nas kao životinje.**

- Prema slikaru, glazbeniku i pjesniku su se ponašali kao da su došli iz doba inkvizicije, kao

Autoportret, Zagreb, 1944

sa svojim najvećim neprijateljima, kao sa neprijateljima naroda i države kojima su i sami pripadali?! - zgranuo sam se. **- Zar to nije idiotski, poslije svega što ste pridonijeli i značili u svijetu umjetnosti?!**

- Iskreno govoreći, nitko ne bi povjerovao - priznao je Kreković, i sam se zgražajući. **- No, bolesno su uživali u našem mučenju i ponižavanju.**

- Pokazali su tko su oni, zapravo. Da su bez osjećaja, bez duše i srca, kao sotona. Ali, nisu Vas, valjda, i kaznili?

- "Lišavanjem svih građanskih prava i oduzimanjem sve pokretne i nepokretne imovine" - citirao je pravorijek. **- Bolje reći,** - pojasnio je, **- sudili su nam oni, a ne zakon.**

- Kakav sadizam, tako osuditi umjetnike!... Kako su Vam to mogli učiniti?! - zaprepastio sam se. **- A Vi, gospodine Krekoviću..., kako ste samo slušali... kako podnijeli takvu odluku Suda?!**

- Šutke i mirno - odgovorio je spokojno držeći se kao da se ništa nije desilo, a kamoli da je nedužan prošao kroz sve to; iskusio teške, bolne, ponižavajuće posljedice. Ili se pretvarao, želeći da se ja ne opterećujem time.

- A Ujević? Kako je on primio izricanje te kazne?

- Cijelo je vrijeme sjedio i smješkao se. Njemu je to bilo jako smiješno. Beskućnik, nepomirljiv i neprilagodljiv, izazvao je puno smijeha u sudnici kada je podigao svoju crnu tašnu uvis rekavši: "Slavni Sude, ova tašna je sva moja pokretna i nepokretna imovina?"

- Antologijski pjesnik! - bio mi je blizak i važan. - **Njegove smo stihove učili u školi, za lektiru. On je i umro u Zagrebu, nedugo zatim** - obavijestio sam ga.

- Maestro Matačić - žalio ga je kao brata. - **Između dva svjetska rata operni dirigent u Osijeku, Novom Sadu, Ljubljani, Zagrebu... punih deset godina u Beogradu, on se, sada, nigdje nije mogao uposliti, niti napustiti zemlju, za kaznu. Jedva mu je to pošlo za rukom u Skopju. Tek se 1956. uspio domoći Njemačke; vodio je Sasku državnu kapelu u Dresdenu i Državnu operu u Berlinu, onda je postao generalnim glazbenim ravnateljem u Frankfurtu na Majni. Gostovao je diljem svijeta i proslavio se izvedbama Wagnerovih, Verdijevih... opera, te Mozartovih simfonija...**

- A Vi? Što se onda dogodilo s Vama, gospodine Krekoviću?

- Time su me istjerali iz države - izrekao je to, kao da mu je tog trenutka izrečena smrtna kazna, jer izgnanstvo nije rana koja može zacijeliti, niti se protiv njega moglo boriti, ni fizički, a kamoli riječima, duhom.

- Da ste ostali... stanje bi se možda popravilo...

- Ma, kakvi! - Uzeo je šalicu kave i otpio... ispraznio je nervozno, u jednom jedinom brzom gutljaju, kao žestoko piće. **- Kako sam mogao ostati? - rekao je beznadno. - Bez kolega i prijatelja, bez dotadašnjega Zagreba i Hrvatske, bez svega što mi je pružalo potporu i razumijevanje, ljubav, što mi je bilo blisko i drago, bez ikakvih prava... Naglo sam osiromašio, nisam imao ništa - ni atelijera, ni doma, ni novca, ni posla. Bio sam uništen. Potpuno, do kraja ponižen. Duboko ranjen. Ozlojeđen. Postao sam - nitko! Nitko i ništa! Na ulici, bez ičega! I pod stalnom paskom policije. Na rubu propasti svoje umjetničke karijere. Mene nitko nije želio, niti me smio angažirati da nešto naslikam. Ne, nikada ne bi bilo isto. Umjetnikovo "ja" smatrano je opasnim... Dok se ovdje na Zapadu umjetnici uzdižu na pijedestal, i dio su nacionalnoga ponosa, kada i ne potječu iz njihovih sredina, kao ja, na primjer - kod nas ih tamo počeše pretvarati u robove dnevne politike, u licemjere, duhovno ih obogaljivati, praviti invalidima, ili "preodgajati" na Golom otoku i drugim osuđeničkim logorima. Nepodobni ne smiju postati poznatima. Zabranjuju pisati o njihovim djelima. Pa ni o onima vrhunskim. Kao, nekoć davno, o nadarenim crncima u Americi...**

- Ali, Vaš talent... možda bi on pobijedio sve?

- Slikanjem protiv fizičke sile i torture?! Kakva korist od toga?! Remetio bih razinu njihovih "veličina", a oni to nikada ne bi dopustili - govorio je toga duboko svjestan.

Po meni, okolnosti su bile podložne promjenama.

Po njemu, one su bile preoštre da bi ih mogao podnositi.

- Smrt oca i dva brata, a pogibija trećega te uspostava komunističke vlasti - totalitarizma, dodatno su me motivirali da izaberem sudbinu emigranta. Sa suprugom, stoga, 1946. trajno napuštam domovinu i spas nalazim na Zapadu, u slobodnome svijetu.

Zar je on, jedna takva ličnost, i umjetnička i ljudska veličina, nemjerljivo nacionalno blago, čije su slike između dva svjetska rata ilustrirale naslovnice najuglednijih i najčitanijih novina i časopisa, i postale najtraženijim razglednicama Europe; kojemu su portretiranja, ali i druženja s njim radi, "na noge" dolazili mnogi kraljevi; koji je imao atelijer u Beču, Parizu..., odjednom i ni zbog čega postao metom za odstrjel?!, zbunjeno sam ga pogledao.

- Bježao sam, bilo kuda, samo da budem što dalje od domovine koju sam ljubio - nastavio je objašnjavati - **jer tadašnjim vlastima nije bilo jasno da slike o Inkama mogu raditi samo u Južnoj Americi.**

- Zar time niste svjesno rizikovali svoj život, i Vi i Vaša Zina?

- Znali smo da je riskantno. No nismo imali drugoga izbora. Mi se, jednostavno, nismo mogli priviknuti na novonastalo stanje - ponovio je. - Naravno, naravno da jest; još i sad mi je u podsvijesti naš bijeg. Od svih doživljaja taj mi je najmučniji. Još ga sanjam. Ne može se izbrisati. Pucnji... Rafali...

To me šokiralo.

Raseljene osobe

- Gađali su vas poput divljih životinja?!

- I činilo se da to vječno traje - dodao je. **- Ne pucnji! Ne! Bio je to, i ostao, pucanj u mome srcu, u duši. Svejedno** - rekao je ravnodušno, **- da su nas i pogodili, bilo bi samo dvoje bjegunaca manje. Ne, naprotiv, mi tadašnjoj vlasti nismo značili ništa, ama baš ništa** - rekao je tešku, pretešku istinu.

* * *

- Napokon ste se našli s onu stranu ideološkoga zida... - rekao sam nešto žustrije želeći ga sačuvati od prisjećanja na otvorenu ranu koju je trajno nosio odvojen od svoga zavičaja.

- "Beethoven", "Michelangelo", Rembrandt" i "Tintoretto", moji crteži nastali početkom 1942. u Zagrebu, bili su sav moj imetak i jedini suputnici, osim Zine. Pojma nismo imali kako ćemo - sjećao se Kristijan, nekako nespokojan i tužan.

U njegovim putnim ispravama stajala je samo jedna naznaka: "Displaced persons", "raseljene osobe".

- Gdje ste onda živjeli? - upitao sam ga.

- U Italiji, pa u Švicarskoj - odgovorio je.

Mogao je ostati i u Genevi zarađujući na portretima okrunjenih glava. I nastaviti karijeru... ponovno doživjeti vrtoglav uspjeh. Imati atelijer, prostran, zračan i svijetao...

- Sudbina je htjela da sam se sreo s Ivanom Meštrovićem - spomenuo je, bez očekivane zluradosti.

- Otkud on, tada, u Švicarskoj? - iznenadio sam se, ne znajući za tu pojedinost iz života ovoga velikog kipara.

- Bio je rektor Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu, početkom rata. Ustaše su ga neko vrijeme lišile slobode - bilo mu je jako žao, doista.

- Zato, duboko povrijeđen i strašno ljut na njih, putuje u Italiju. Nakon sudjelovanja na venecijanskom Biennaleu '42., odlazi u Rim.

Nastavit će se

Ne(briga) o umirovljenicima

IGRA MAČKE I MIŠA

To što čini vlast s umirovljenicima liči na igru mačke i miša. Umjesto neisplaćenih umirovljeničkih "plaća" daju im certifikate koje mogu prodati po cijeni od dva posto, ili "pokloniti" nekom fondu, pa što Bog da. Umjesto da im rastu mirovine s rastom plaća, kako je zakon propisao, gomilaju se neisplaćene i onako male mirovine. Sad kad je međunarodni faktor rekao da mirovine mogu biti samo tolike koliko se u PIO fond prikupi novca, preskače se isplata zaostalih mirovina za pet mjeseci, i nudi se za siječanj iznos koliki bude količnik prikupljenih novaca podijeljeno sa oko 250.000 umirovljenika.

U toj igri mačke i miša umirovljenici biraju i imaju takva lokalna i državna rukovodstva koja za njih ne brinu dovoljno. Slabo ih vode, usmjeravaju, hrabre, ne nude radikalna rješenja kao što to čine invalidi, izbjeglice, radnici koji ne primaju plaće, pa čak i prosvjetni radnici i medicinari koji s primanjima kasne samo mjesec dva, a opet prijete blokiranjem rada, prometa, vlasti. Sada je konačno vrijeme da sva umirovljenička rukovodstva, udruženja i oni što se motaju u više penzionerskih stranaka, daju ostavke, te da se izaberu nova i radikalnija. Iz udruženja i drugih asocijacija treba ukloniti kameleone i sve one koji gledaju svoja posla, ili rade za "svoje" stranke. Da su umirovljenici i na posljednjim izborima glasali za svoje (nacionalne) stranke, a da traže zaostale "plaće" to nije ni na kraj pameti. Da su glasali za stranke penzionera bar bi imali u vlastima neke svoje predstavnike. Ako u svojim redovima nemaju dovoljno "mladih" i sposobnih, onda su za svoje zastupnike mogli angažirati i mlađe.

S umirovljenicima se vodi igra mačke i miša, to pokazuje niz primjera. Doprinose u Fond ne plaćaju ne samo oficiri, policajci, direktori u profitabilnim privatnim i državnim firmama (rudari), nego i velik broj taksista Tuzlanskog kantona koji u prosjeku duguje u PIO oko tri do četiri tisuće KM. Ljudi otvorili firme, prijavili sebe kao zaposlenika, a nikakve obaveze ne plaćaju.

Čovjek vozač preko 65 godina mora za produženje vozačke dozvole donijeti novo liječničko uvjerenje. Dozvola se može maksimalno produžiti do tri godine. Sada se u Domu zdravlja u Tuzli plaća 52 KM, plus taksa MUP-a. Zašto umirovljenici za liječničko uvjerenje moraju platiti isti iznos kao i onaj početnik, ili ministar ili direktor? Eto i tu ih nitko ne štedi. Da bi primili vakcinu protiv gripe svima isto, 10 KM. I bogatom i siromašnom. Komunalci imaju običaj posebno isticati umirovljenike kao dobre platioce obveza. Izgleda da ih na taj način stimuliraju da se takmiče i da budu bolji od bogatih zaposlenika i privatnika. Kako će biti dalje? Na ulici je sve više onih koji prijete prestankom plaćanja svih komunalnih usluga ako im mirovine budu 117 KM.

Kada je riječ o poštedi umirovljenika u Tuzli, mogla bi se uputiti pohvala jedino Javnom gradskom prevozu koji umirovljenicima daje mjesečnu gradsku kartu za 11 KM. Štede ih i u medicinskim ustanovama dok obilaze liječnike i traže medicinske nalaze. Kada treba kupiti lijekove ili leći u bolnički krevet sve im to naplate.

Da se vlast s umirovljenicima igra mačke i miša govori činjenica da ona prva ne uplaćuje u Fond dužne obveze, ili govore da nema sredstava iz drugih izvora iz kojih se to može namiriti. Umirovljenik vidi oko sebe toliko vrijedan minuli rad: u stambenim objektima, poslovnim prostorima, hotelima, domovima. Vlast jednostavno ne može opravdati što izigrava ovu populaciju koja je najzaslužnija za ono što je u Bosni izgrađeno do minulog rata.

Mato BIKIĆ

ZDRAVLJE I SREĆA
nadohvat ruke

1. UZDAJMO SE U BOGA

Vjera i uzdanje u Boga mogu najviše pridonijeti našem zdravlju. Zbog čega? Zato što nas je Bog stvorio! Tko može bolje od Stvoritelja znati što je dobro za naše zdravlje? Poznavanje Boga i svega onoga što On od nas očekuje bit će za nas pravi izvor snage i samokontrole potrebne da usvojimo zdrav način života.

2. HRANIMO SE ZDRAVIM NAMIRNICAMA

Znanstvenici i liječnici poklanjaju veliku pozornost prehrani i njezinom utjecaju na pojavljivanje, ili sprječavanje bolesti. Planirajmo ujednačenu prehranu jednostavno pripremljenom hranom od zdravih i svježih namirnica. U njoj neka bude što manje masnoća i šećera, ali zato obilje vitamina. Žitarice, voće i povrće mogu najbolje poslužiti toj svrsi.

3. BORAVIMO NA OTVORENOM

Čovjek nije stvoren za to da čitave dane sjedi za stolom, odvojen od svježeg zraka i sunca na otvorenom. Uobičavajmo žustar hod ili šetnju. Izađimo na otvoreno za sunčana vremena. Dišimo punim plućima! Trebali bismo prihvatiti običaj da ne prođe dan, a da nismo nešto vremena proveli na otvorenom.

4. KREĆIMO SE I VJEŽBAJMO

Nemojmo izbjegavati vježbe, kretanje i rad, makar bio i teži. Ima toliko poslova koji mogu pridonijeti ljepšem izgledu našeg dvorišta, travnjaka ili voćnjaka; a ujedno i našoj boljoj tjelesnoj kondiciji. Ako nemamo ovakvih prilika - stvorimo ih, pomažući nekome u njegovim poslovima. Ili jednostavno: vježbajmo pored otvorenog prozora.

5. ODMARAJMO SE DOVOLJNO

Osjećaj umora - o kojem se liječnici toliko naslušaju od svojih pacijenata - nestao bi kad bismo se na jednostavan način i redovito odmarali. Većini od nas potrebno je osam sati noćnog sna da bi se tijelo osvježilo i obnovilo zalihu energije. Nemojmo zapostaviti ni odmor ili predah tijekom dana.

6. RAZVIJAJMO SAMOKONTROLU

Sve navedene upute neće pridonijeti našoj dobrobiti, ukoliko ih se ne pridržavamo. Za to je potrebna samokontrola. Snaga volje. To znači da kad kažemo da ćemo nešto učiniti, to onda i učinimo. Odbacit ćemo sve ono za što smo svjesni da šteti našem zdravlju - makar nam i predstavlja užitak.

(Marija Bistrica - džepni kalendar 2001)

***

KISELI KUPUS I LIMUNOV SOK POBIJEDILI SU NAPOLEONA

Nevjerojatno ali je istinito. Kad se Napoleon Bonaparte u lipnju 1798. godine sa 150 jedrenjaka i ekspedicijskom vojskom iskrcao ispred Aleksandrije i započeo prodor prema Kairu, brodove je ostavio na sidrištu Abukira. Za engleskog admirala Horacea Nelsona bio je to trenutak napada na francuske ratne brodove. Najneravnopravnija bitka započela je 1. kolovoza 1898. godine. Francuzi, koji su ostali na brodovima i bili sasvim dobro opskrbljeni, nisu se mogli oduprijeti jakim Englezima. Jedan se dio Francuza razbolio od skorbuta, a ostatak je bio slab i nesposoban za borbu.

Nelsonovim mornarima bilo je lako uništiti cijelu francusku flotu.

Što to zajedničko ima ta pobjeda s kiselim kupusom i sokom od limuna?

PRIRODA NE ČINI NIŠTA UZALUD razmišljao je prije 2500. godina Aristotel, učenik Platona i učitelj Aleksandra Velikog. Ta tvrdnja je potvrđena u Abukiru. Nelsonov je odgovor na to pitanje nakon pobjede glasio: **KISELI KUPUS I LIMUNOV SOK!** Napoleonova vojska hranila se s novom vrstom konzervirane hrane, koju im je prije polaska ekspedicije za Egipat preporučio jedan pariški trgovac.

Nasuprot tome sasvim drugačije su se hranili engleski mornari. Za njihovu posebnu prehranu bilo je na brodu mnogo bačava s kiselim kupusom, a u svakoj luci nabavljali su svježe povrće i, prije svega, limune. Razlika je, dakle, bila u prehrani. Tajni nositelji zdravlja bili su uništeni krivim pripremanjem hrane u Francuza.

Čovjeku su nužni vitamini, želi li zdravo živjeti

Naučite se opustiti: osigurajte vrijeme za sebe, hranite se zdravo, pažljivo s opijanima (kava, alkohol, cigarete), ne pretjerujte sa sredstvima za smirenje, odvojite vrijeme za društveni život, ne radite bez prestanka, više spavajte, bavite se tjelovježbom... pripremite se za stres!

GINEKOLOŠKO SAVJETOVALIŠTE "MEDIC"

Prof. dr Nisveta Alispahić
specijalista za ginekologiju i akušerstvo

U Ginekološkom savjetovalištu "Medic" prof. dr Nisvete Alispahić možete obaviti: ginekološki pregled, kontrolu trudnoće, ispitivanje i liječenje neplodnosti, dijagnostika (ultrazvuk, PAPA, kolposkopija, spermogram, test na trudnoću, pregled vaginalnog sekreta).
Ginekološko savjetovalište radi ponedjeljkom srijedom i petkom, od 9 do 12 i 17 do 19 sati, a subotom od 9 do 13 sati.

Na telefone
066 - 149 - 514 i 217-927
možete zakazati posebno vrijeme samo za vas.
Tuzla, Batva, Ive Andrića br. 11.

ŠTO JE TIFLOLOGIJA?

Tiflologija je grana defektologije, koja se bavi prevencijom, ranom detekcijom, rehabilitacijom i habilitacijom osoba oštećenog vida. Ona je samo jedna karika u nizu cjelokupnog defektološkog tretmana, osobama sa posebnim potrebama.

Društvo je uređeno u skladu s mogućnostima i zahtjevima koji proistječu iz neoštećenosti senzornih funkcija pa samim time i funkcije vida. Zbog toga u društvu zakoni nevida ne mogu djelovati kao čisti zakoni. Oni se moraju sukobljavati, ali i prožimati s vladajućim zakonima tj. zakonima vida pri čemu i oni sami u toj sferi djelovanja gube na svojoj prvobitnoj čistoći.

Preventivni dio tiflologije se sastoji u savjetovanju potencijalnih roditelja u genetičkim savjetovalištima, posebno kod kongenitalnih (nasljednih) oboljenja, kao i oboljenja majke koja u prenatalnom, natalnom ili postnatalnom periodu mogu utjecati na funkciju vida.

Rana detekcija oboljenja vida je druga karika u tifloološkom lancu koja je, također, bitna jer sve što se na vrijeme otkrije može se na vrijeme spriječiti ili, pak, adekvatnim ortoptičko-pleoptičkim tretmanom rehabilitirati.

S druge strane tiflologija je znanost jer proučava zakonitosti oštećenog vida koja svoje djelovanje proteže na sveukupnost i uzajamnost individualnog i socijalnog života osoba na koje se odnose pojedina područja tifloološkog tretmana s tim u vezi tiflologija proučava:

- somatopsihički razvoj i karakteristike subjekta;
- odgojno-obrazovni proces osobe s oštećenjem vida;
- psihosocijalni razvoj osoba sa oštećenjem vida;
- socijalnu integraciju ovih osoba;
- odnos osoba oštećenog vida prema videćim osobama i njihove reakcije.

Osobe s oštećenjem vida su osobe koje u svom formiranju, upravljaju i socijalnom tretmanu podliježu zakonitostima oštećenog vida, svojevrsnoj društvenoj zakonitosti koja nastaje sukobljavanjem i dinamičkim uzajamnim prožimanjem zakona oštećenog vida sa zakonima neoštećenog vida, te djeluju kao njihovo dijalektičko jedinstvo suprotnosti. Na taj način predmet tiflologije je da proučava bit, karakter i manifestacione oblike tih zakonitosti. Zbog toga je ona znanost, a ne običan skup naučnih disciplina. Opći dio tiflologije sačinjava zbir općih naučnih spoznaja o osobama oštećenog vida, dok specijalni dio čine specijalizirane znanstvene discipline koje potpomažu rješavanje svih biopsiho-socijalnih karakteristika ovih osoba.

Upoznavajući se sa pojmom tiflologije, bitno je istaći da je 2000. godine, na Defektološkom fakultetu u Tuzli, diplomirala prva generacija stručnjaka koji se bave problemima osoba sa oštećenjima vida. Uz pomoć ovih stručnjaka slijepe i slabovide osobe će dobiti stručni tretman, i potporu na adekvatnoj znanstvenoj razini.

Amela TESKEREDŽIĆ, dipl. defektolog-tiflologije

IN MEMORIAM

TUŽNO SJEĆANJE
na voljenog

FRANJU PEŠTIĆA
28. siječanj 1995. - - 29. siječanj 2001.

Sa tugom i ljubavlju čuvamo uspomenu na tebe.
TVOJI: supruga Marija, kćerke Vesna i Borka, zetovi Andrija i Ivan, unučad Tomislav, Lidija, Ivana i Ana.

TUŽNO SJEĆANJE
Dvadesetog veljače 2001. godine navršit će se pet godina od smrti naše drage

ELVIRE (rod. JOSIĆ) TADIĆ

S ljubavlju suprug Markan, sinovi Vladi i Viktor, snahe Ana i Lucija, unučad: Hrvoje, Anita, Marcela, Martina, rodbina i prijatelji.

TUŽNO SJEĆANJE

MARA (TOMIĆ) DIVKOVIĆ
25. 12. 1999. - 25. 12. 2000.

Od smrti te nismo mogli oteti, ali od zaborava ćemo te sačuvati. S puno tuge čuvat ćemo uspomenu na tvoj dragi lik i veliku dobrotu.
Vječno s tobom Anto, Beba, Zdenka i Ankica.

TUŽNO SJEĆANJE
12, siječnja 2001. godine navršila se godina dana od smrti moga brata

VINKA BRČINE

S ljubavlju i poštovanjem od sestre i obitelji.

TUŽNO SJEĆANJE
17. veljače 2001. godine navršavaju se dvije godine od smrti moje sestre

ANE TOMIĆ

S ljubavlju i poštovanjem od sestre.

TUŽNO SJEĆANJE
19. veljače 2001. godine navršava se dvadeset i dvije godine od smrti moga brata

MATIJE BRČINE

S ljubavlju i poštovanjem od sestre.

TUŽNO SJEĆANJE
16. veljače 2001. godine navršit će se četiri tužne godine od smrti

MARE (rod. GRBIĆ) TOMIĆ

Najdraža, praznina i bol bez tebe ni vrijeme ne može izbrisati. Tuga i bol trajat će vječno. Hvala ti za svu dobrotu koju si nam pružila.
TVOJI NAJDRAŽI: suprug Mato, kćerka Zdenka, sin Dragan, snaja Vera, unuka Maja.

TUŽNO SJEĆANJE
15. siječnja 2001. godine navršilo se petnaest mjeseci od prerane smrti naše drage

VEDRANE KNEŽEVIĆ

Znamo da već živiš u Božjem kraljevstvu. Moli za nas, a mi ćemo se trajno sjećat tvog dragog djetinjeg lika i beskrajne ljubavi koju si nam pružala.
Tvoja baka Anđa, Željo, Vesna, Jadranka i Toni.

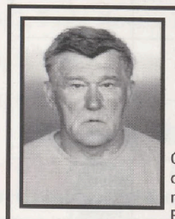

TUŽNO SJEĆANJE
11. veljače 2001. godine navršilo se šest mjeseci od tragične smrti

JURAJA ŽEPIĆA

Od smrti te nismo mogli oteti, ali od zaborava ćemo te sačuvati.
Počivao u miru Božjem.
ZAUVIJEK TVOJI: supruga Dragica, kćerka Mara i Ana, sinovi Ilija i Milenko, brat Marko, zetovi, snaje i unučad.

TUŽNO SJEĆANJE
18. veljače 2001. godine navršit će se osam godina od smrti dragog nam supruga, oca, brata, djeda i punca

JULIJAN (ANTUN) DIVKOVIĆ

Kako vrijeme prolazi sve nam više nedostaješ. Uspomena ne tebe, na tvoju dobrotu i ljubav ostat će vječno u našim srcima.
TVOJI NAJMILIJI: supruga Marija, kćerke Milica, Irena i Katarina, unuke Darija, Vanessa, Zetovi Zoran i Denis kao i ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji.

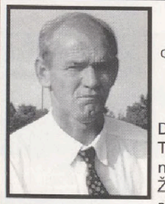

TUŽNO SJEĆANJE
8. siječnja navršilo se osamnaest mjeseci od smrti

ANTE NIKIĆA

Dragi Anto,
Tvoju dobrotu nismo i ne smijemo zaboraviti. Živjet ćeš trajno u našim srcima i uspomenama.
Tvoja supruga Ljuba, sin Željko, kćerka Vesna, snaha Jadranka, Toni i punica Anđa.

TUŽNO SJEĆANJE
24. veljače 2001. godine navršavaju se tri tužne godine od smrti našeg

NIKOLE MATANOVIĆA

Najdraži, vrijeme prolazi a praznina, bol i tuga ostaju. Nikada nećemo zaboraviti tvoju dobrotu i plemenitost.
TVOJI NAJDRAŽI: majka Rada, supruga Zdenka, sestra Milica sa obitelji.

TUŽNO SJEĆANJE
27. siječnja 2001. godine navršava se devet godina od smrti dragog supruga, oca, djeca, brata

RAFAEL (IVE) BANOVIĆ

Kako vrijeme prolazi sve nam više nedostaješ. Uspomena na tebe, na tvoju dobrotu i ljubav ostat će vječno u našim srcima.
TVOJI NAJMILIJI: supruga Katarina, sinovi Ivica, Žarko i Mirko, kćerke Marija, Jelena, Janja i Snježana, sestre Jelena i Manda, unučad, praunučad i ostala mnogobrojna rodbina i prijatelji.

IZ ŽIVOTA POZNATIH

DUHOM MALI - UMOM NASILNI

Bosanskohercegovački nobelovac (s područja književnosti), veliki književnik i veliki čovjek, Ivo Andrić, dao je fantastičan opis ljudi koji sebe smatraju "vođama":

"Znatan broj nesporazuma, sukoba i nezgoda u duhovnom životu jednog naroda, dolazi otud, što mnogi nepozvani i nesposobni ljudi osjećaju potrebu da brinu narodnu brigu, da "strepe" za budućnost naroda, da ga brane od opasnosti koje samo oni vide.

To su ljudi koji veliku i nezajažljivu sujetu svoje sitne i uske ličnosti, prenose na opći plan, u jalovoj nadi da bi je tu mogli zadovoljiti, a s njom prenose i svoje kratke mjere i bijedne račune.

Od takvih, duhom malih ljudi, postaju često veliki gonioci novih istina i mučitelji ljudi..."

U ovom broju nisu svi tekstovi lektorirani.
Fotografije u ovom broju: Martin Antunović i Juraj Novosel

GLASNIKOVA SKANDINAVKA

AUTOR: ROBERT STRAUS	JEDINICA SNAGE EL. STRUJE	MORALNO ISKVAREN	PRESVLAKA ZA ZID	ŽENSKO IME OD MILJA	ENGLESKA GLUMICA DIANA	RUMUNJSKA	"ASSOCIATED PRESS"	PTICA SELICA	GLAVNI GRAD TURSKE		STAROGRČKI BOG VJETRA	PROPAST, SMAKNUĆE	OSOBNA ZAMJENICA	UMIROVLJENIK (LAT.)	ŠILJASTI PRAMAC RATNOG BRODA	TREĆI VOKAL	VISINSKE TOČKE	LEGURE ŽIVE S DRUGIM KOVINAMA
CRKVA GDJE STOLUJE BISKUP										ZNANOST O LIJEPOM / MEKSIČKA RAKIJA								
MAKAR MALO						VRSTA GLUME / VRSTA LIKERA										JEDINICA EL. OTPORA / GORKA TINKTURA		
PEKARSKA DRVENA LOPATA							SPLAV / ZOB						TISKARSKA GREŠKA / MUŠKO IME					
DUBROVAČKO ŽENSKO IME				KLUPKO, SVITAK / VRSTA EKSPLOZIVA							PRŽENI ŠEĆER / TENISKA MREŽA							
OČIŠĆENI PAMUK					OBAR / BEZIMEN							PJEŠČANI SPRUD / NEODJEVEN					GRAM / UZGAJALIŠTE KONJA	
KRAT. ZA "ALINEJA"			ŽENSKO IME / SAVEZNA DRŽ. S.A.D.					PRAVNI SPIS / TONA							MISTIČNA SVEMAJKA / PJESMA S PRIPJEVOM			
SUPTILNOST									DIO MOLEKULE					DRAŽ / KRŠĆANSKI BLAGDAN				
TEŽINA ROBE BEZ OMOTA / NEPOTREBNA STVAR													"SIGILLO LOCO"			GUNDULIĆ IVAN / NIJE VISOKA		
DRUGO SLOVO ABECEDE		MONETA SJEVERNE KOREJE / TRJUNO											KADE ZA KUPANJE					RAZUZDANA ZABAVA
GODIŠNJAK, LJETOPIS													TALIJANSKO MUŠKO IME					
ČVRSTO AGREGATNO STANJE VODE				RIMSKI BROJ: 1000 / OMANJA VISORAVAN									JEDAN OBRTNIK					
MODERNA LUKA U LAGOSU U NIGERIJI													KRATICA ZA S.A.D. DRŽ. ARKANSAS				GAUS / UČESNIK U MARATONU	
ELEMENT STRONCIJ			AVIO ZNAK NORVEŠKE / BOJA IGR. KARATA										KRATICA ZA TEMPO		TIP AUTA / GORSKI KRAJ U BOSNI			
PISANKA, SVESKA					CRNO-GORIČNO DRVO	NAZIV ZA DIVLJI LAN	PRKOS	OZNAKA ZA UGLJIK	MUŠKO IME, IVAN	ELEMEN CIRKONIJ	ŠESTI TON GLAZBENE LJESTVICE	CRKVENA VOKALNA KOMPOZICIJA	GRČKO SLOVO			USKLIK TUGE / DEFEKT		
JEDNA KRŠĆANSKA VJEROISPOVJEST / VRSTA MINERALA													VARNICA / DOŽIVLJAJ PRI SPAVANJU					
PALIKUĆA								"VLASTORUČNO" / NEČUJAN			RIJEKA U ČEŠKOJ / POSOLJENE							POLUPARAZITSKA BILJKA
MUŠKO IME, EDUARD				NA ONU STRANU / UŠKO, TIJESNO						ZAPOČETI UTRKU / ORUĐE								
KRATICA ZA RAČUN			TAJITI / "RIBONUKLEINSKA KISELINA"						ŽENSKO IME / ZANOSNA PJESMA						CIGANIN / ŽBUN			
OVČARSKI PAS							SVIJENI KOLAČ / RADIJ						LJUDEVIT GAJ / NAŠICE			NEGACIJA / "VOLT AMPER"		
NAJTANJE SLOVO		GRDOBAN, NAKAZAN / RADIUS										VRSTA MALENOG KITA / METAR						
ZAMKA, KLOPKA						CRKVENO PROKLETSTVO								NAZIV ZA MAČKU OD MILJA				

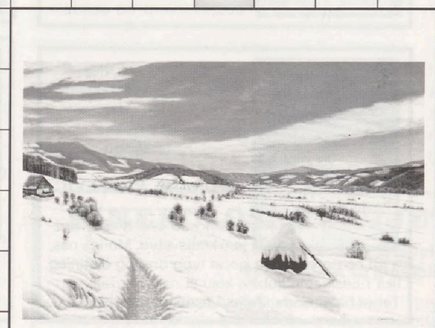

Hrvatski Glasnik
GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Glasilo Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Župe Soli List za kulturu i društvena pitanja

Osnivač i izdavač: HKD Napredak • **Ravnatelj:** Petar Matanović • **Glavni i odgovorni urednik:** Juraj Novosel • **Lektor:** Marica Petrović • **Uredništvo:** Petar Matanović, Juraj Novosel, Marica Petrović, Romeo Knežević, Martin Antunović, dr. Miroslav Petrović, Zvonko Bošanković • **Adresa:** Tuzla, Kazan mahala 2 Tel/fax: 035-237-171 • **Kompjutorska priprema i tisak:** "PrintCom" D.O.O. Grafički inženjering Tuzla • **Račun:** 132-100-03096453-48 kod Tuzlanske banke d.d. Tuzla - HKD Napredak - za Glasnik • List je upisan u evidenciju javnih glasila u Republičkom komitetu za informacije pod rednim brojem 05/93 - 15. 03. 1993. • Na temelju Mišljenja Ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta TPŽ broj 10/1-483-9/98., list Hrvatski glasnik je javno glasilo, te prema članu 19. točka 13. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga - ne plaća porez.• Cijena za inozemstvo 3 DEM • List izlazi mjesečno • Tekstovi i fotografije se ne vraćaju

štampa repro
HEIDELBERG speedmaster
PrintCom
SCREEN scanner i osvjetljivač
NOVO
osvjetljavanje do B2 formata
s mogućnošću max. formata 50x100cm

Pivara Tuzla
Nek Vam je u kući sve zdravo i živo nazdravlje i s čejtom pijte Tuzlansko pivo
Sa jednog izvora za cijelu porodicu

Kodak EXPRESS FOTO COLOR ŽUNIĆ
EXPRESS color laboratorij
Laboratorij 1, Tuzla, Džafer Mahala br. 46, Tel. 254-594
Laboratorij 2, Tuzla, Korzo, Tel. 035/235-899
Laboratorij 3, Tešanj
Laboratorij 4, Gračanica
S nama Vaše uspomene nikad ne blijede !

Gospodarska BANKA d.d. Sarajevo
Direkcija:
71000 SARAJEVO, Ferhadija 11
Tel.: 38733 207-023, 207-022
Fax: 38733 444-605
Poslovnica:
71000 SARAJEVO, M. Tita 56
Tel.: 38733 203-910
Fax.: 38733 442-959

1923 NAPREDAK OSIGURANJE
NAPREDAK OSIGURANJE d.d. SARAJEVO
POSLOVNA JEDINICA TUZLA
SVE VAŠE BRIGE PODIJELITE S POLICOM NAPREDAK OSIGURANJA
Tuzla, Bulevar 15. maja b.b.
Tel./fax: ++387 35 282 227

mlin Ljubače d.d.
"Husinski rudar"

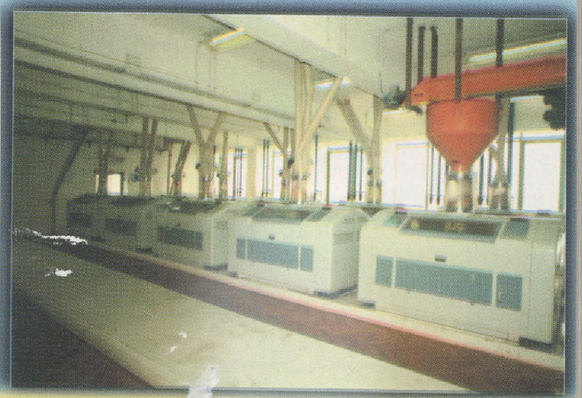

ključ uspjeha tuzlanska banka d.d.

Javno komunalno preduzeće
CENTRALNO GRIJANJE TUZLA
Ul. Krečanska broj 1
75000 Tuzla
Bosna i Hercegovina
Tel: ++387 35 283 443
Fax: ++387 35 281 391
E-mail: cen.gri@bih.net.ba

PLIVA
PREDSTAVNIŠTVO SARAJEVO
Trg heroja 10, 71000 Sarajevo
Tel. ++ 387 33 65 11 33, 65 39 29
Fax. ++ 387 33 65 39 86

Zagrebačka banka
VAŠA JE BANKA
Poslovna Jedinica Tuzla
Topolica 4
Tel/fax: ++387 35/ 25 55 23, 25 55 24
Tel: ++387 35 25 55 29

CROATIA OSIGURANJE D. D.
PODRUŽNICA TUZLA
POSJETITE NAS U TUZLI:
Naselje Sjenjak - blok D-2
I. Mujezinovića bb
Tel. 035 230-991, 230-992

Tuzla PEPEX
Tel./fax: 035/252 - 435

SOLI
HRVATSKI RADIO SOLI
92,7 103,4 MHz

OBITELJSKI RADIO
98,7 FM
98,7 FM
VALENTINO
STUDIO TEL: ++387 86 (76) 750 500
MARKETING TEL/FAX: ++387 86 (76) 750 447

Osnovan 1992.godine
INDEPENDENT
FM RADIO Kameleon 102,7 MHz
(++387-35) BOSNIA & HERZEGOVINA, TUZLA
Marketing: 250-261, 250-262, 250263 http//www.kameleon.delta.com.ba
Centrala: 250-055 (tel/fax) radio_kameleon@delta.com.ba